

pen

Poletna fotoreportaža

PRAGA-DUNAJ-KOPENHAGEN

... čedna biti
ščén

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
29. avgusta, 1996,
17. številka

PEN 8,9

Nikoli uradno
obsojeni

PEN 4, 5

Intervju:

Goran
Horvat

Slaven
kot
oče?

PEN 6

Bea
Baboš -
Logar:

Nelika
nena

PEN 10, 11

Prvi na pomurski
avtocesti

PEN 16

Klopotci bodo naglasnejši v četrtek, 26. septembra, ko izide naslednji PEN. Na večer bo sijala polna luna.

125 KONJEV ZA LOTMERŠKEGA ŽUPANA

Če ste prišli na to stran Pena s sedme, kjer bi morala biti fotografija Ludvika Bratuše, župana lotmerskega, in njegove lične pisarne, pristrčno dobrodošli! Če pa ste na tej strani kar tako, ker je druga pač pred sedmo, vam tudi želimo, da bi uživali ob pogledu na motor NSU, ki je bil vozen že pred drugo svetovno vojno! In seveda še bolj ob spoznanju, da se je nanj usedel gospod Bratuša, ki s tem dokazuje, da ni le ljubitelj običajnih, štirinožnih konjev, ampak da so mu blizu tudi ti, ki so skriti v vozilu. Sicer se nerad slika, posebej za Pen. Vzroki redakciji niso natančno znani, čeprav obstaja kar nekaj odgovorov. Po mnenju virov, ki so blizu ljutomerskemu političnemu vrhu, bi gospod L. B. prav rad poziral pred Penovim fotoreporterjem, če bi ga (Pen, ne fotoreporterja!) pisali in izdajali na oni (tej) strani Mure. Dokler pa Pen izhaja v Prekmurju, je le malo možnosti, da ga kdaj pa kdaj ujamemo v objektiv.

foto: Lipe

VEČ NAS JE ...

Število Slovencev v zadnjih letih ne narašča, zato nekateri že bijejo plat zvona: če ne bo hitrejšega razmnoževanja, so naši mladi demokraciji škodi dnevi. Brez ljudstva pač ni države! Zato smo veseli, da lahko na straneh Pena pišemo o svetlih primerih, in še bolj takrat, ko svojo zavednost dokazujejo pomembne osebnosti. Rogašovski župan, gospod Janko Halb, je tako prišel na eno od gorških gasilskih slovesnosti z najmlajšo družinsko pridobitvijo, hčerko Sanjo. Ker sta že od prej naslednik moškega spola David in malo mlajša Maja, nismo daleč od resnice, če zapišemo, da po številu družinskih članov Halbovi niso v sivem slovenskem povprečju, pač pa nad njim. Le tako naprej, še je čas!

foto: Juhnov

... MOČNEJŠI SMO!

PLEŠI, LOJZE,

Vsi ga poznate kot zagretega kolesarja, ki zna prekolesariti kilometre in kilometre, ne da bi vmes vsaj enkrat (ali dvakrat) stopil z bicikla! Ampak prvak slovenskih kršćanskih demokratov, gospod Lojze Peterle, ni samo markanten poganjalec pedalov. Gospe in gospodične namreč trdijo, da je tudi neznansko šarmanten možakar, ki na različne načine dokazuje svojo kozmopolitskost – eden teh je ples, kjer boste g. Lojzetu težko našli enakega. Gotovo je podobnega mnenja tudi gospa, ki jo je g. Peterle zavrtel ob biserni maši na Goriškem. Redakcija Pentut pa je neuradno zvedela tudi, da se je gospa takoj po plesu umaknila na tih in samotni kraj, da bi v miru podoživela vesele glasbene minute.

foto: Cvetka J.

PLEŠI!

NAJLEPŠA JE ANDREJA HORVAT

Izbirali in izbrali so najlepšo na šesti romski noči. Andreja Horvat je stara 19 let in je iz Pertoče. Ob njej sta Nataša Brajdič in Doris Horvat. Ljubitelj lepega Lipe pa je fotografiral tudi lansko zmagovalko Mihaelo Brajdič iz Krškega, katere nasmeh je bil pred predajo kronice kaj kisel. Ne bodi slabe volje, Mihaela, drugo leto bo spet tekmovalje ...

foto: Lipe

TABORNIK PIPAC V POLETNIH OBLAČILIH

Če ne morem biti Penova Penelopa, pa naj bodo vsaj Tute!

foto: ACI

JANEZ VOTEK

SPET NA ZAČASNEM DELU

Redakcija matičnega časopisa (Vestnik) je bila dobršen del poletja brez prve violine, odgovornega urednika Janeza Votka iz bližine rokovnjaške Lukovice pri Ljubljani. Rojeni Noršiččan (na prekmurski strani) je tako dodobra sprostil živčke svojega namestnika, selanskega plantažnika in novinarja Ludvika Kovača. Urednik je v času dopusta obiskal tudi enega priznanih ljubljanskih strokovnjakov za obnavljanje pip. Ta je Votkov nepogrešljivi rekvizit očistil in na novo usposobil, tako da je v naslednjih mesecih pričakovati nemoteno urednikovanje in zato redno izhajanje najvplivnejšega severovzhodnoslovenskega tednika.

BURJAN ZAČASNI ŽUPAN, GERENČER PA PILOT!

Tudi v poletni vročini (kolikor je je) se dogajajo senzacije! S fotografijo dokazujemo, da je soboški mestni župan Andrej Gerenčer, naveličan večnih političnih sporov, pred volitvami pobegnil v zrak. Usedel se je v akrobatsko letalo in enemu najboljših slovenskih pilotov Martinu Burjanu dejal, da se tako hitro ne misli več spustiti na zemljo. »Kdo pa bo županoval?« ga je pilot zaskrbljeno vprašal. »Ti!« je preprosto odvrnil zdaj že nekdanji župan in se sladko zasmel. Tako sladko, da mu moramo verjeti! Miren akrobatski let, gospod Andrej!

KMETJE, TA TEDEN JE VAŠ!

Vsak pravi Pomurec je vsako leto zadnji teden avgusta vsaj trikrat v Gornji Radgoni – prvič, da si ogleda kmetijsko-živilski sejem, drugič, da se naje, napije in napleše, ter tretjič, da na sejmu kupi kaj za svoje tele ali telico, morda tudi za svinjo ali kokoš. Ob raznovrstnem dogajanju je zaščitni znak radgonske manifestacije dežnik, saj običajno prav v času sejma večkrat dežuje. Kot je tudi, ko smo fotografirali dva od tistih, ki v dobršni meri odločata o vaši usodi, spoštovani kmetje: državni sekretar v ministrstvu za kmetijstvo, Ivan Obal, in državni svetnik prav za to področje, Evgen Sapač. Marela prvega je četrta z leve (ali z desne), drugi pa je nima.

V REDAKCIJI SPET GOLI ZADNJICI!

Komaj smo si dobro opomogli od zadnje pošiljke, ko nam je z dopusta poslal brhka razgaljena dekleta (glejte prejšnji Pen), že je Lipe poskrbel za novo (golo) presenečenje: nič hudega slutečim nam je znova razbohotil domišljijo s tole razglednico. In kot nalašč je spet izbral podoben motiv. Bralke Pentut pa se medtem dogovarjajo za množične proteste pred poslopjem soboške mestne občine, da bi tamkajšnje vodilne na čelu z županom opozorile na diskriminacijsko obnašanje naše priloge. V naslednjem Penu zahtevajo vsaj štiri moške, ki bodo nesramežljivo kazali svoje bogastvo (od hrbetnice navzdol). Če pa nam bo katera od vas sama poslala fotografijo, jo bomo brez obotavljanja objavili. Pohitite, poletja bo kmalu konec in (tudi) možakarji se bodo spet oblekli!

Nobena ni
lepša kot
moja!

Nej je črna
samo gitara!

KATARINA ČARNA

KRST PRI SVETEM VIDU

Človek, ki je zaslužen, da je Slovenija (pa tudi dobršen del Evrope) seznanjena s prekmursko ljudsko glasbo, Vlado Kreslin iz Beltincev, je sredi meseca slavil. Ne sam, pač pa z družino in množico radovednežev, ki so se zbrali v bukovniškem gozdu pri kapeli svetega Vida, da bi videli krst trimesečne Katarine Čarne. Tako ime sta ji namreč dala Eva in Vlado, ki sta se leto prej vzela prav na tem mestu. Stari oče Milan Kreslin je za Penove Tute izjavil, da se je mala Katarina Čarna ves čas igrala in smejala. Tudi, ko ji je soboški kaplan Alojz Benkovič po glavi zlil blagoslovljeno vodo.

foto: Juza

KOM pen TAR

Spet bomo volili. Pred zimo. Neuradna volilna kampanja se je že močno razmahnila, polena pod noge nasprotnim strankam kar letijo po zraku, trkanje po lastnih prsih odmeva daleč naokoli, boj bo hud in neizprosen.

In kako se v teh razmerah znajde četica dosedanjih pomurskih poslancev, bodo skušali spet priti v parlament? Narodnostni poslanci Mariji Požonec so prvo mino nastavili v Prosenjakovcih, kjer so ji očitali, da zanje ni nič naredila. Vnema, s katero jim je dokazovala, koliko denarja je prinesla za narodnost iz Ljubljane, kaže, da se anju Mariška ne namerava vdati. Da se bo še enkrat spopadla s konkurenco iz vrst narodnosti, med katero neuradno sodijo Jože Kocun, lendavski župan, brata Tomka, ginekolog in živinozdravnik, verjetno pa tudi Ivanjševski ljudski tribun Tibor Vörös v sebi nosi ambicije, da bi iz Ljubljane izvrševal svoje poslanstvo. Tudi poklicni Madžar, kuštravi Ladislav Göncz, po preminogih funkcijah, na katerih se je ali se še preizkuša v narodnostni politiki, kulturi

možnosti in vinogradnik Hrastelj se tudi ne bo dal kar tako odpraviti. Jože Kavaš ob direktorovanju na Telekomu in županovanju v Beltincih ljubi zbiranje funkcij, godi mu, da ga volijo, tako da ne bo presenečenje, ako bo poskusil tudi tokrat. Ne pozabimo na vplivnega Ivana Obala, katerega kandidatura je skoraj zanesljiva.

Združena lista socialnih demokratov je v naših krajih še največja neznanka. Morda kaže v Murski Soboti pri njih največ ambicij ženska sekcija s profesorico Nadjo Milošević in gostilničarko Emilijo Horvat na čelu. Dvomim, da bo upokojski klub Združene liste premogel poštenega kandidata, nekateri ugledni gospodarstveniki pa se verjetno bojijo takega izpostavljanja, da bi kandidirali na njihovi fisti. S plakatom nas bo skoraj gotovo spet žalostno gledal znani strokovnjak za vinogradništvo Ernest Novak.

Že imenovani Drago Šiftar je družinsko zapisan socialdemokraciji in se ponovni kandidaturi gotovo ne bo odrekel. Miran Györek, ki je kot komet zažarel na političnem

NE BOJ, MESARSKO KLANJE ...

in medijih, ugotavlja, da je prišel čas za veliki met: poslanski stolček v Ljubljani.

Pri domačih političnih strankah seveda zdaj tudi v naših krajih vlada oster boj med zaslužnimi in ambicioznimi, kdo bo prišel in na katero mesto na volilnih seznamih. Pri ljudski stranki so svetnik Sapač, funkcionarji Štefko, Horvat, Ščap in drugi kaj ogorčeno reagirali na namigovanja, da naj bi ljubljanska centrala kandidirala osebo, ki ni za njihove revolucionarne pridobitve prav nič zaslužna, le močno popularna je v naših krajih in so menili, da bi bila magnet za volilce. Resno pri njih računa na kandidaturu harmonikar in pravnik Jože Tivadar.

Gneča bo pri liberalnih demokratih, saj nič ne kaže, da bi se dr. Bojan Korošec in Geza Džuban naveličala svoje poslanske funkcije. Šušlja pa se tudi, socialdemokrat Drago Šiftar pa je o tem govoril celo javno, da naj bi se za kandidaturu dogovarjal soboški župan Gerenčer. Njegova prepričljiva zmaga na lokalnih volitvah je seveda mikaven magnet za Drnovškovo stranko. Med bolj znanimi liberalnimi demokrati je tudi radgonski župan Miha Vodenik, ki se v županski koži ne počuti najbolje, saj je s svetniki v nenehnem sporu in je vodenje občine skoraj paralizirano. O njegovi kandidaturi se javno sicer ne govori, ni pa izključeno, da se ne bo dal kandidirati.

Krščanski demokrati imajo zdaj Kocuvana od Svetega Jurja ob Ščavnici, zadnji hip pa je na davkarijo pobegnil Ciril Pucko. A naj bi tudi slednji še enkrat skušal priti v parlament. Pa svetnik Magdič resno razmišlja o tej

nebu ob lokalnih volitvah, je okusil slast politike, gotovo pa se je na županskih volitvah ta profesor germanistike veliko naučil, tako da bo treba računati tudi nanj. In seveda goriškega podjetnika Hermana Kisilaka ne kaže zanemarjati. Pa diplomata v Kairu Vlada Kolmančiča ravno tako ne.

Peršakovi demokrati ravno množice privrženecv v teh krajih nimajo: Miha Petek s Kapele se gotovo ne bo preveč mučil z iskanjem kandidata, ki se ne bi pisal Miha Petek. Gošnjakovi Zeleni so se sporekli s svojo Brigito Bavčar, ta pa še ni razkrila, ali se namerava pridružiti kateri drugi stranki. Adut Zelenih naj bi bil zato v Soboti znameniti urednik Pena Dodo Rituper. Moje poznavanje razmerij pa je prešibko, da bi izvolal, ali Ljerkini Demokratični forum, kljub dejstvu, da Sukič - Biziljeva izvira z Goriškega, v naših krajih premore kaj pristašev in ali bo kdo od njih tudi kandidiral. Jelinčičevi nacionalisti bodo gotovo vrgli v ogenj svojega Razkrižana, ljutomerskega podžupana Stanka Ivanušiča, pa tudi radgonski Frank jim pride prav.

Poznavalci bodo porekli, da se v tem pregledu nisem bogve odmaknil od že videnege. Da nisem našel novih imen. Ravno to dejstvo kaže, da se kaj bistveno novega v zadnjih štirih letih v obmurski politiki ni zgodilo. Da je v notranji duši politikov, da le stežka prepuščajo pridobljene položaje. Prej v eni partiji, zdaj vsak v svoji. Če pa to pomeni, da mladih, novih, ustvarjalnih in ambicioznih ne pustijo zraven, tudi pred temi volitvami ne moremo biti preveliki optimisti. Vse slabo bomo morali prenesti tudi v naslednji mandat. Bog daj, da bi me stranke povsem demantirale!

MARJAN DORA

VSAK ŽIVI OD PRODAJE NECESA

Ta resnica je sposojena od Roberta Luisa Stevensona.

V VENERI, agenciji za trženje, živijo od prodaje svoje pameti, znanja in ustvarjalnosti, od prodaje programskega časa Murskega vala in časopisnega prostora Vestnika, medijev, ki suvereno obvladujeta informacijski prostor severovzhodne Slovenije.

Ustanovljena pred štirimi leti in pol iz potrebe časa, ki je prerasel dotedanji oddelek ekonomsko-propagandne službe, je v sebi združila ustvarjalne moči, ki so se zavedale, da je marketing naša usoda, da bo ponoven zasuk tržnosti v zadnjih letih naše gospodarstvo dočakalo povsem nepravilno in da bo pomanjkanje marketinških znanj in ustreznih kadrov eden kritičnih dejavnikov uspeha.

»Dejstvo je, da recepta za uspeh ni. Ne da se ga predpisati po enem pogovoru niti umetno ustvariti. Uspeh si je potrebno zaslužiti.

V Veneri predlagamo, da to storimo skupaj. Samo tako bomo prestopili tisto tanko črto, ki ločuje svetova proizvajalcev, raziskovalcev in načrtovalcev na eni strani ter tržnikov, oblikovalcev in vseh tistih, ki se ukvarjajo s publiciteto, na drugi strani. Za prve pravi teorija, da so trezni, premišljeni in odgovorni, da operirajo z znanjem in prisegajo samo na tisto, kar lahko dokažejo. Drugi so ustvarjalni, romantični in senzibilni. Kdor preseže tisto tanko črto, zna zajemati z obeh dimenzij. In samo tako lahko uspešno gradi, ko poveže znanje in izkušnjo, sistematičnost in odgovornost z domišljijo in predrznostjo.

Največja beda človeške ustvarjalnosti je izguba želja in navdihov in pristanek na povprečnosti.

RENATA BAKAN FICKO, vodja agencije

Ne dopustimo, da nam oglaševalci uhajajo z vajeti.

DOLORES PUČNIK

Ne zmerjalmo oglaševanja z reklamo.

DUŠAN RADIČ

Ustvarjalnost se dogaja radoovednim, zaslanjanim in radoživim.

Slovenski oglaševalski kolač potrebuje iz dneva v dan več krožnikov. NATASA PRAPROTNIK

Spravili smo se s svetom,

PREKMURSKI MADŽARI
PRED PUČNIKOVO KOMISIJO
- ZADOŠČENJE ZA UMRLE V
POVOJNIH TABORIŠČIH V
HRASTOVCU, STRNIŠČU IN ORMOŽU

NIKOLI

»Dober večer!« je zlovesče odmevalo v temo. Sredi noči z 9. na 10. julij 1945. leta je na našem pragu stal moj birmanski boter, predstavnik nove oblasti na vasi.

»Botra, imate 15 minut časa, da pospravite najnujnejše stvari, le 10-kilogramsko prtljago lahko vzame vsak s seboj in gremo...«

Mati, takrat že visoko noseča, je vsa blede komaj izustila: »Kam pa?« Odgovora ni bilo. Le mrki pogledi oboroženih miličnikov in vojakov, ki so obkolili našo domačijo, so pričali, da nas ne čaka nič kaj dobrega. Z drugimi so nas odpeljali v Lendavo na sedež OF, od tam pa v neznano. Konvoj šestnajstih tovarnjakov so nekje pri Hotizi ob Muri ustavili hrvaški partizani in potem smo nekaj časa krožili med mrtvicami ter se končno znašli v Ljutomeru, odkoder nas je pot vodila do Hrastovca in po treh tednih še v Strnišče pri Kidričevem.

Zakaj? Tega vprašanja si niso postavili le preživelci, ampak tudi člani Pučnikove parlamentarne komisije za raziskavo poveljnih pobojev in zločinov, ki so 25. maja letos povabili na prvo zaslišanje Jožefa Bira in Imreja Kaszasa, ki sta zastopala vseh 558 Madžarov iz Prekmurja, ki so jih brez dokazov o vsakršni krivdi in brez obsodbe odpeljali v poveljna taborišča, in šele po treh mesecih so se vrnili zdesetkani, z ukazom o večnem molku zaznamovani za vse življenje.

»Govori se, da je takratni vsemoččni gospodar Puklasti Miha izdal povelje, da vas je potrebno izseliti.«

»Tudi mi smo se velikokrat spraševali, zakaj? Tisto noč so z naših domov odgnali 558 Madžarov, med njimi 185 otrok, mlajših od petnajst let. Morda smo imeli hudičovo srečo, da smo prispeli v Hrastovec, kajti Murine mrtvice lahko marsikaj prikrijejo.« Jožef Biro takrat devetnajstletni mladenič iz Genterovec, danes upokojenec iz Lendave, ni pozabil tistih mesecev in desetletij, ko so morali molče nositi svoje breme.

»Dejansko je le malo dokazov, saj ne vemo, če so kje v arhivih še kakšni dokumenti. Nimamo drugih dokazov kot le nekaj odpustnic. Desetletja smo iz raznih drobcev, sklepanjem sestavljali sliko, ki se danes ni popolna. Zaradi lažjega razumevanja je treba osvetliti nekatera zgodovinska dejstva, ki segajo v čase agrarne reforme tik po prvi vojni, ko so v petih vaseh na razlašena Esterhazyjeva posestva naselili izgnance z Goriškega in Istre. Kolonistom dodelili zemljo, na katero so računali tukajšnji staroselci, kar je za nekaj časa povzročilo negotovanje, toda kmalu so oboji spoznali, da na trihektarskih posestvih ne morejo uiti svoji bedni usodi. Po zasedbi Prekmurja 1941. leta nova oblast ni drezala v koloniste, toda čez eno leto jih je z odlokom izselila v Sarvar na Madžarsko, kjer so ostali na prisilnem delu do konca vojne. Veliko internirancev in njihovih svojcev je živel v prepričanju, da je tukajšnje madžarski živeli krivi za njihovo izgnanstvo. Sprašujem vas, kdo od prekmurskih Madžarov pa je imel kakšen vpliv, ko pa je vsa državna uprava – okrajni glavar, notarji, učitelji, sodniki

Domači

Fragment iz dnevnika Franca
Kurnika, grobarja iz Spodnje
Voličine

1	XV Keresturi Parol	17. 8.	(38)
2	XV dve ženi v eni noči	18. 8.	(39)
3	XV ena z enim otrokom	19. 8.	(40)

in žandarmerija – prišla iz osrednje Madžarske, domačini pa smo dejansko bili topovske hrana na bojiščih, predvsem v bitki ob Donu v Rusiji. Vse kaže, da smo postali v novi Jugoslaviji za domače veljake grešni kozli, odgovorni za grehe okupacijske oblasti. To lahko podkrepimo z dejstvom, da so iz vseh 19 narodnostno mešanih vasi dolnjelendavskega okrajja odgnali 558 ljudi, le iz Petišovec nobenega, ker sta se tamkajšnja predstavnika vaskeskega odbora OF, gospoda Grča in Muhvič, oba kolonista, postavila v bran svojim madžarskim sovaščanom. Iz tega sklepamo, da je imela lokalna oblast pri internaciji skrivnostno vlogo, blagoslovom ali brez blagoslova Puklastega Mihe, tega ne moremo dokazati. Tako sem v svojem pričanju pred parlamentarno komisijo navajal nam znana dejstva in ponovni poudaril, da so slovenski priseljenci žrtve okupacijske, mi staroselci pa jugoslovanske oblasti čeprav v boju za vsakdanji kruh nismo imeli časa za šovinistične razprtije.

Oboji zaznamovani, le da so eni pet desetletij lahko govorili o svoji kalvariji, drugi pa so iz strahu molčali. Svoj tihi protest izražajo vsako leto zadnjo nedeljo v septembru, ko zberejo v lendavski župnijski cerkvi ob glavni maši in zapojejo pesem preganjanih. V spomin in večni opomin – kot sami radi poreko – kajti ob odpustu so vsakemu zabičali da naj molči, še ne želi hujše torture.

Množični grobovi v Strnišču, ki jih zdaj odkrivajo, so dokaz, da je na stotine in morena tisoče ljudi moralo umreti zaradi maščevanja. Nevzdržne življenjske razmere, lakota, bolezni, predvsem tifus, so zdesetkale njihove vrste. Preživelci so se zavili v molk, vendar kljub temu bilo slišati veliko zgodb. Znani lendavski pek, že pred vojno in med njo znani dobrotnik madžarskih in slovenskih dijakov, ki jim je vsako jutro zastoj delil zemljice, Hrastovcu ni dočkal sedemdesetega rojstnega dneva.

Dolga Lendava - Prekmurje, 19. avgust 1945. leta					
1	Dolga Lendava:	65	13	Hamovci	13
2	Trimlin:	5	14	Žitkovci	1
3	Dolgeva:	18	15	Dobrovniki	39
4	Dolga Laka:	14	16	Motvarjevci	44
5	Gornji Laka:	95	17	Čentibe	31
6	Gaberja:	70	18	Doline	24
7	Vapca:	37	19	Pince	81
8	Kot:	10			558
9	Panoča:	2			558
10	Lamostje:	20			
11	Radmošanci:	33			
12	Šenčurci:	9			

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

558

Uradnik iz Hrastovca je za protiuslugo nekomu odstopil popis internirancev, iz katerega je razvidno, da je iz Lendave prispelo v taborišče 65 ljudi, iz Trimlinov 5, Dolge vasi 18, Dolnjega Lakoša 11, Gornjega Lakoša 45, Gaberja 70, Kapce 37, Kota 10, Banute 2, Mostja 20, Žitkovci 1, Dobrovnika 39, Motvarjevci 44, Čentibe 31, Doline 24, Pince 81.

svet naj se spravi z našimi mrtvimi

URADNO OBSOJENI

ZAKAJ JE MORALO 558 LJUDI, MED NJIMI NEKAJ MESEČNI OTROCI, IZ 19 MADŽARSKIH VASI V ŠTIRIMESEČNI PEKEL

Sedež OF v Lendavi takoj po vojni

Jozef Biro pravi, da si taboriščniki iz Hrastovca, Strnišča in Ormoža zaslužijo spominsko znamenje.

»V spremstvu oborožene straže so nas pripeljali pred hrastovski grad in s culami v rokah smo se plazili po strmini proti obzidju. Vsak dan so nas vpregli v kmečki voz, da smo v velikih sodih dovažali pitno vodo. Vendar smo v pravi pekli prispeli po treh tednih v Strnišče, kjer nas je v 36 barakah živelo po moji približni presoji blizu 8000 ljudi. Prebral sem pričevanja nekega pomembnega človeka iz tistih časov, ki omenja, da je v taborišču res videl nekaj ljudi, ki so imeli vse možnosti za življenje. Niti ni pomembno, da je zatajil našo bedo, pomembno je le, da je priznal obstoj taborišča, kajti mnogi še to zanikajo. Največje žrtve internacije so bili otroci, ženske in starci. Iz pokopališkega dnevnika Franca Kurnika, grobarja v Spodnji Voličini, je razvidno, da so otroke pokopavali kar v skupne grobove z odraslimi. Nekega dne v začetku avgusta so otroke, mlajše od dvanajst let, dobesedno zmetali na tovornjake in jih na tovarniškem dvorišču naložili v tri vagone. Določeno noč se je slišal otroški jok. Naslednji dan je vlak krenil proti Ormožu. Konec septembra so na treh tovornjakih pripeljali nazaj nekaj živih okostnjakov. Med njimi tudi mojega brata, ki nikoli ni spregovoril o tamkajšnjih grozotah. Pravijo, da je vsako jutro krenil iz ormoškega gradu kmečki voz, naložen s trupli otrok, in Ormožani se še danes spominjajo starca, ki je samcat stopal ob svojem kljusetu, vpreženem v mrtvaški voz. To grobišče je neznano, kot so neznani grobovi v Strnišču, le na voličinskem pokopališču vedo pokazati, kje so naši sotrpini našli svoj mir.«

Zivljenje jemlje in daje: mali našega sogovornika je 4. septembra 1945. povila hčerko, ki ima v rojstnem listu za rojstni kraj navedeno Strnišče.

»Zakaj brskati po spominih, zakaj ne pustite, da mrtvi počivajo v miru?«

»Mi in verjetno tudi nekaj tisoč Slovencev, ki smo preživeli hrastovsko, strniško in ormoško kalvarijo, smo se spravili s svetom in sami s seboj, toda prav zaradi tistih, ki so morali v tem peklu umreti, hočemo javno priznanje, da so nas brez dokazane krivde odvedli v taborišča. Zakon o povojnih pobojih in internacijah naj velja tudi za nas in vsem pokopanim v Spodnji Voličini in neznano kje pokopanim v Strnišču in Ormožu naj postavi slovenska družba dostojno znamenje. To je dolg nas živih mrtvim.«

»Toda to vam nekateri oporekajo ...«

»Zmago Jelinič, član komisije, ki nas je zaslislala, mi je očital, da sem se boril na strani okupatorja, in zato verjetno prejel odlikovanja. Res, bil sem v madžarski vojski, saj so me kot stotine drugih Prekmurcev še ne sedemnajstletnega mobilizirali in odvedli najprej na prisilno delo, potem pa na nemško fronto. Ves prezebel, raztrgan, lačen, ušiv, na pol bos sem se komaj rešil iz ujetništva. Če je moj greh v tem, da so me skupaj slovenskimi vrstniki mobilizirali v madžarsko vojsko, potem se zaslužil kazni. Toda vprašajmo se, kako so se pregrešili otroci, stari nekaj mesecev, nekaj let, in njihove matere, ki so prav tako morale v taborišča? V prejšnjem režimu sem 45 let zamen čakal na rehabilitacijo, zdaj že tretje leto upam, da bo kdo priznal zmoto prejšnje oblasti.«

Odpustnice iz taborišča so edini uradni dokaz o internaciji.

Turniško prošenje

HOSTIJA ZA DUŠO

Četrtek jutro na dan Marijinega vnebovzeta (15. avgusta) ne napoveduje najlepšega vremena. Vojni jeseni začutiva tam med turnškimi polji, ko pred šesto zjutraj driva mimo redkih romanjev, ki peš ali s kolesi prihajajo iz beltiške smeri. Velika večina se tudi za to priložnost ni mogla odpovedati avtomobilu. Enaki prizori iz črenšovske, genterovske, bogojinske smeri ... Cilj romanjev je turniška cerkev Marije Pod logom, kjer je na dan velike maše eno največjih slovenskih prošenj. Naju so na ta prijetni verski, družinski in družabni dogodek povabili Puckovi.

Za naju se prošenje začne ob šestih, pri drugi rani maši. Za mnoge se je začelo že zvečer, ponoči ob različnih verskih obredih pa tudi pri prvi rani maši ob petih je bila turniška cerkev nabito polna. K drugi rani maši je skupaj z najstarejšim sinom, jeseni bo gimnazijec, Tadejem prišla tudi najina gostiteljica Bernarda Pucko. Za gospodinje v kraju prošenja namreč ta dan velja poseben red. Privoščijo si lahko le obisk zgodnje maše, potem pa jih čaka naporno delo v kuhinji, da bi bilo do kosila vse pripravljeno za povabljenе goste in za popoldanske naključne obiskovalce. Bernarda in Tadej se v miru posvetita obredu in sprejmeta hostijo, potem pa skupaj odidemo do skrbno urejenega doma Puckovih, kjer je vse na svojem mestu, kot da bi se hiša vso noč čedila. Za prošenje mora biti tako, pri Puckovih pa tudi sicer ni drugače. Prvo presenečenje nam pripravi Bernardin mož Ciril. V prostoru za goste je pogrnil mizo za zajtrk. Jedli smo in klepetali, vmes je začelo deževati, kar na veliko mašo že dolgo ni. Pridružila sta se nam mlajša Puckova – navihani Jure, vsak hip bo četrtošolec, in najmlajši triletni Gašpar. Do desetih so se na jutranjo kavo oglašali tudi najbližji sorodniki, med njimi čila Puckova mama Mica.

Pred deseto smo vsi, razen Bernarde in njene mame, pri cerkvi. Nabito polna je, zunaj je gneča, le ob pokopališki ograji je malo več prostora in tam postanemo. Masuje dr. Franc Kramberger, mariborski škof. Slišimo ga slabše, kajti v bližnjem zabaviščnem parku je bil hrup. Cirila to jezi, saj je vendar najprej maša in potem vse drugo. Sčasoma pa se tudi ta predvsem verski in družinski praznik spreminja v družabnega, včasih tudi čez mero okusnega. Pri Puckovih ostajajo pri prvem in drugem. Pri veliki maši ostanemo do konca, darujemo prispevek za cerkev, Puckovi moški sprejmejo hostijo, potem pa se samo za nekaj minut sprehodimo med stojnicami in ustavimo pri lektarju. Navada je, da povabljeni kaj kupijo za domače otroke. Penovci smo izbrali »šifrice« in konjičke za najmlajše, Jure pa je poskrbel, da so jih dobili brata ter povabljeni sestrične in bratranci.

Okrog enih je pri Puckovih vse nared za slavnostno kosilo, na katerem se že leta zbira Puckova družina – vsi bratje z družinami, štirje so, pa obe mami, Bernardin oče in nekaj najboljših prijateljev. Povabilu so se odzvali vsi. Pravijo, da je zamera, če si povabljen na prošenje in ne prideš. Najprej molitev, ki jo začne Ciril, potem pa prava mala gostija. Goveja juha z odličnimi domačimi rezanci, kuhana govedina, hren, paradižnikova omaka, krompir, ocvrto in pečeno meso, solata, riž, odlična gibanica, »retaši«, pecivo ... pijača po želji in kava. V začetku so bolj tiho in zadržani, morda zaradi naju, potem pa vse glasneji. Najbolj zgovoren je brat z domačije, Jožek, na tekočem z vsem in sklenemo posej – obljubi, da bo tu in tam kaj napisal za domači tednik. Dekleta in fantje zapojejo, tu in tam pada kakšna pikra na račun razmer v turniški Planiki, pa o nogometu in na račun novopečenega direktorja Cirila. Zmerna sicer, ker je pač gostitelj.

Okrog starih se Penovci poslovrmo. Za popotnico nam naložijo obilo peciva. Takšna je navada. Nama in sodelavcem se je odlično prileglo pri jutranji kavi. Verjetno so še naprej veselo pabarkovali, le popoldansko neurje je moskemu delu spremenilo načrte. Nogometna tekma Turnišča s prvoligašem iz Beltincev je bila odpovedana.

Hvala Puckovim za prijeten dan!

Irma Ronko, Jure Zaupker

Maša ob šestih zjutraj – med množico najzgodnejših romanjev tudi Puckova Bernarda in Tadej.

PREOBLOŽENA MIZA ZA TELO

Oče Ciril z roko v roki s sinovoma Gašparjem in Juretom, vsi slovesno opravljeni, na poti k veliki maši ob desetih.

Med mašo se je doma pri Puckovih na veliko kuhalo. Gospodinja Bernardi je priskočila na pomoč mama. Praznik in garanje.

Pri Puckovih

Po maši se je skoraj obvezno sprehoditi med stojnicami in k prošenju sodi, da tudi kaj kupiš. Mi smo se v družbi Puckovih fantov ustavili pri lektarju in kupili »šifrice« in lektore konjičke za fanta.

Okrog enih so vsi povabljeni zbrani. Molitev in potem smo jedli, jedli, jedli ... Kot se na prošenju spodobi.

Goran Horvat:

MODA TEMPUS, QUOTIDIANUM AETERNITAS

Ko govorimo o Goranu in slikarstvu, nikakor ne moremo mimo, zaenkrat, slavnejšega očeta.

Ta odnos oče-sin moram svojim sogo-
vornikom pogosto razlagati, vendar je to v
glavnem njihov problem. Jaz ima te stvari, torej
odnos med očetom in mano, razčiščene. Očetovo delo spoštujem toliko bolj, ker je bil
njegov začetek v slikarstvu res težak in ne-
navaden, kar zame ne velja. Vsaj barve in platno
in očetov know-how sem imel na začetku.

**Dobro, pustiva očeta Jakija in se po-
vrniva k tebi: je bila težka odločitev,
da kot diplomirani strojni inženir
postaneš svobodni umetnik – slikar.**

Na to bi bolj težko odgovoril, ker ta
odločitev ni prišla čez noč. Že kot mlad fant,
že v osnovni šoli, sem čutil do slikanja nekaj
posebnega. Tudi razstavljal sem in tu in tam
so mi v kakšnem časopisu kaj objavili. Vidiš,
moji hčerki, recimo, ne rišeta, jaz sem se
pa takrat v prostem času v glavnem ukvarjal
s slikanjem.

**Toda nekega dne si vseeno moral reči:
pustil bom službo v Gorenju in odšel
med slikarje.**

To je bilo leta 1986, ko sem bil sprejet v
Društvo kulturnih delavcev Slovenije. Isto
leto sem se vselil v novo hišo. Tako ni bilo
več težko. Osnovne možnosti za delo sem
imel.

**Spomnim se tvoje slike v Celju, v neki
pisarni sem jo videl že pred leti, ki je
bila precej nadrealistična. Zdaj pa, kot
slišim in vidim, slikaš v glavnem dela,
ki temeljijo na zgodbah iz biblije.**

To sem v glavnem slikal v 80. letih, takrat
me je biblija pritegnila, pravzaprav dalj časa
pritegovala, in to tako močno, da je na
koncu vse skupaj postal
fizični problem. Samo en
ciklus, na primer, na to
tematiko je štel 300 slik.

Je kdo te slike videl?

Mnogo jih je videlo. Naj-
večjo spodbudo in mo-
ralno podporo pa mi je dal
profesor Rafko Vodeb, ki
je tudi avtor uvodnega
eseja v knjigi Stara zaveza,
kjer je objavljenih 116
barvnih reprodukcij in 20
detajlov. Knjigo mi je leta
1991 izdala Cankarjeva
založba in je bila dobro
sprejeta, zato sem dela tudi
razstavil. To je bil velik
podvig, saj meri vsaka slika
70 x 50 cm, in če to pom-
nožiš s 300 ... To je bil res
velik zalogaj. Problem je
tudi v tem, da je to prak-
tično mrtev kapital. Mar-
sikdo bi rad kupil sliko iz
tega ciklusa, vendar ne
želim, da bi ga na tak način
razdril. Te slike so bile
doslej razstavljene trikrat
in še to delno: v galeriji v
Mozirju leta 1989, v Ars
Sacra v Mariboru leta
1991, letos pa je bilo 110
slik razstavljenih pri fran-
čiškanih v Novem mestu.

Dantejev raj

Z veseljem pa lahko povem, da bo vseh 300
slik prvič razstavljenih 12. septembra v
Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu pri
Ljubljani kot uvod v mednarodni simpozij
o interpretaciji svetega pisma in ob izidu
novega slovenskega prevoda svetega
pisma.

**Doslej sva se v glavnem pogovarjala,
kako bi rekel, o sakralnih motivih, ki
si jih naslikal.**

Mislil, da je to moj največji opus. Da
sem se v to podal, je vzrok verjetno dejstvo,
da so te slike pravo nasprotje motivom, ki
jih slika oče.

Pa so mu tvoje slike všeč?

Zelo.

**Se še vedno čuti očetov vpliv na tvoje
slikanje?**

Lahko rečem, da ne več toliko kot mor-
da prej. Moje slike sicer rad pogleda, pove
tudi mnenje o njih, da bi mi pa kaj sugeriral
ali kako drugače hotel vplivati, tega pa ne
več. Zdaj, nedolgo od tega, sem narisal
kuščarja in mu ga nesel pokazat. Bil je
navdušen in celo nekatere detajle na sliki
je posebej pohvalil. Po eni strani nima rad
eksperimentov, po drugi pa je zadovoljen,

Nedaleč od Nazarij, kjer se je že dolgo od
tega naselil znani slikar in naš rojak Jože
Horvat - Jaki, živi par kilometrov naprej
proti Logarski dolini v Nizki njegov sin
Goran

Goran Horvat v svojem ateljeju

če vidi kakšne nove prijeme ali efekte.

**Glede na tvoj največji opus bi človek
rekel, da si zelo pobožen.**

Ateist vsekakor nisem. Na to vprašanje
bi lahko najlažje odgovoril s citatom prof.
Rafka Vodeba, tega uglednega gospoda, ki
je v Rimu predaval sakralno umetnost, v
Celju latinščino, bil urednik in počel še
druge imenitne stvari. V moji knjigi Goran
Horvat - Sveto pismo - Stara zadeva tako
pravi, citiram: ... Jasno nam mora biti, da
slikar ni bral Svetega pisma kot vernik, ki
išče navdih za svojo vero, ali kot teolog, ki
išče razsvetljenje za svoje razglabljanje o
Bogu. Bral ga je kot umetnik, in sicer kot
konkretni umetnik Goran Horvat, ne mor-
da kot Jože Ciuha ali France Mihelič. Izbral
je predvsem tiste teme, ki so blizu njegovi
slikarski naravi.

**Ob vhodu v svojo razkošno hišo imaš
vklesano misel Moda - kratkotrajnost,
vsakdanjost - večnost.**

Da, to je moja misel.

Torej tudi veliko razmišljaš?

Pravgotovo. Mislil, da je to pomemben
del slikarskega poklica. To misel mi je prof.
Vodeb prevedel v latinščino. Mislil, da bi

bilo to primerno za naslov.

**Prav, dali ga bomo. Kako se glasi v
latinščini?**

Če ga boste dali, pa naj si ga braki kar v
naslovu preberejo.

**Praviš, da tudi med slikanjem raz-
mišljaš?**

Vse večkrat se mi zdi, da sva takrat, ko
slikam, dva. Eden jaz je tisti, ki med
slikanjem stoji s čopičem pred platnom, in
drugi, ki pravi, kako naj to delam. Včasih
imam občutek, da gledam samega sebe,
kako rišem. Vidim se, kako stojim pred
platnom, sam sem pa oddaljen kakšen
meter ali celo lebdim v zraku ...

**Poleg očeta imaš verjetno še kakšnega
vzornika?**

Vzornikov nimam! Mislil, da nisem
preveč samozavesten, če to povem. Tudi
Jaki mi ni vzornik. Z vzornikom si ne
morem pomagati. Poglejva na primer to
sliko (pokaže mi eno številnih slik, ki visijo
povsod v vseh prostorih). Kdo naj bi bil tu
vzornik. Preveč sem se načital in zato
mislil, da ni treba imeti vzornika (kot da
bi se Goran rahlo vznemiril). Če bi imel v
teh letih vzornika, bi bil gotov ...

**Tvoj oče je Prekmurec,
Sobočan. Koliko tega je
v tebi?**

Stikov s Prekmurjem ni-
koli nisem izgubil. Kot os-
novnošolec sem hodil tja
na počitnice. Oče je bil
doma iz Turpolja. Spom-
nim se tistih vročih poletij,
ko sem se tam igral s Špi-
rakovim Tončekom in Be-
dičevim Milanom. Tekali
smo po tamkajšnjih vrto-
vih in Kroški ulici ali pa se
hodili kopat v bazen.
Vsekakor se ne počutim
Savinjčana.

**Kdaj si bil zadnjič v So-
boti?**

Pred dvema mesecema.
Z očetom kaj sodelujeta?

Lani sva skupaj razsta-
vljala v avli Ljubljanske
banke v Ljubljani v okviru
ciklusa Očetje in sinovi, ki
jih prireja Cankarjev dom.
Imaš še kaj povedati?

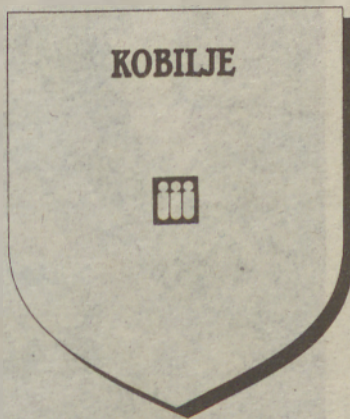
Veliko tem še nisva ob-
delala. O Danteju in Sha-
kespearju, ki sta me nav-
dušila, da sem narisal
ciklus na temo njunih li-
terarnih del. Mislil pa, da
sva nekaj vseeno pove-
dala. Pozdravi Prekmurce!

Jože Rituper

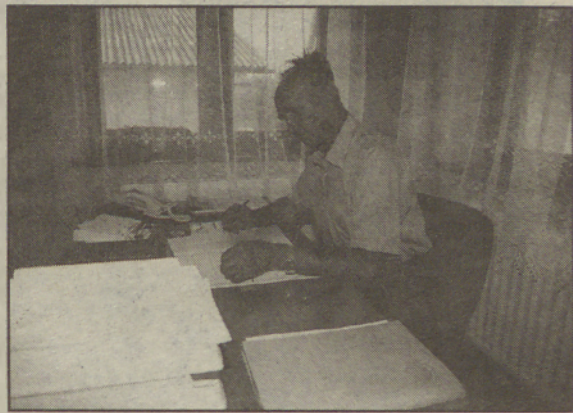
GRBI KOMUN PREKMURJA IN PRLEKIJE (3)

Junijsmo jih objavili prvih šest, naslednji mesec prav toliko, tokrat jih bomo tudi – grbe namreč, ozaljšane z župani in njihovimi možnimi izjavami o našem predlogu občinskega grba. Če še niste bili v pisarni vašega župana, smo se potrudili in (ob dveh izjemah) fotografirali tudito. To so tudi zadnji grbi z župani, septembra jih ne bo več. Žal, ampak takšno je pač življenje – vse, kar se začne, se nekoč mora tudi končati, pa če je še tako lepo!

PAVEL NEMET

»Vedno sem se zavedal, da je rodnost eden naših največjih problemov, pa če gledam širše, na državni ravni, ali pa se omejim samo na našo, drugo najmanjšo občino v Sloveniji. Tudi v našem upokojenskem društvu, katerega blagajnik sem, temu problemu namenjam veliko pozornosti in skušamo z besedami, včasih pa tudi z dejanji razsvetliti zanamce. Le tako bomo namreč obstali in presrečen sem, da je bil prav v moji družini tako srečen dogodek, kot je rojstvo trojčkov, ki sta jih dobila sin in snaha. V občini načrtujemo še nekaj podobnih primerov, čeprav seveda nikoli ne moremo vedeti, če bomo še imeli tovrstno srečo. Ker sem brezpogojno za nataliteto in za naraščanje števila občanov, globoko podpiram vaš predlog grba, razpravo o njem pa bom predlagal takoj po volitvah, ki so ta hip vendarle naša primarna naloga!«

Dogovor med našim fotoreporterjem in županom Ludvikom Bratušo ni uspel. Prvi je želel fotografirati, drugi pa ni bil za to. Svetujemo vam, da obrnete Pen na stran 2, kjer boste videli gospoda župana na 125 konjih.

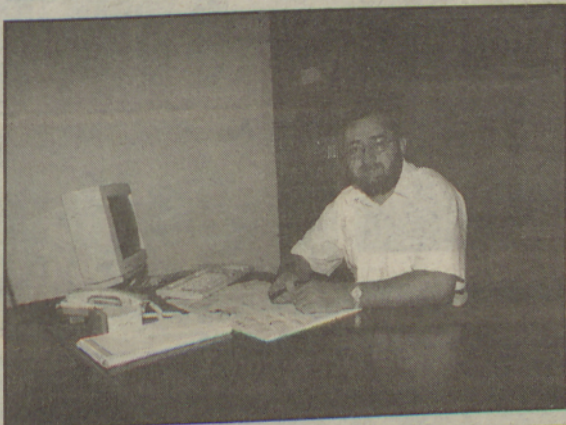
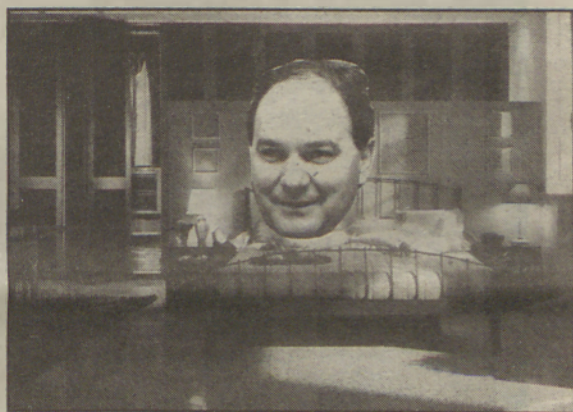
LUDVIK BRATUŠA

»Izraziti moram ogorčenje ali vsaj popolno nestrinjanje z uredniško politiko vašega časnika Vestnik in toliko bolj priloge Pen. Vedno, ko izide in je v njej kakšna županova fotografija, delovni ljudje in občani skimavajo z glavami ter se muzajo, kar pomeni, da se jim zdi zadeva smešna. Županovanje pa je vendarle resno in odgovorno delo. Zato se ne strinjam s fotografiranjem za Pen in se ne mislim opredeljevati o občinskem grbu – navsezadnje ga v Ljutomeru že dolga leta imamo in ne vem, zakaj bi morali razmišljati o novem. Uredništvu pa predlagam čimprejše srečanje na nevtralnem terenu, da bi uskladili nekatera različna gledišča okrog razvoja občin, saj je vedno bolj jasno, da bi se dalo narediti marsikaj, ampak moramo biti povezani, ne pa, da je reka Mura ločnica med Prleki in Prekmurci!«

JOŽE TOPLAK

»Najprej se opravičujem, ker me niste mogli fotografirati v urejenih prostorih naše občine. Ampak dela je v teh mesecih toliko, da mi enostavno ni uspelo najti prostega termina. Saj veste, da smo turistična občina in je prav v tem času velik naval Avstrijcev, Nemcev, Skandinavcev, Angležev, Italijanov in drugih Evropejcev. Če je dovolj turističnih zmogljivosti (postelj, op. p.), pa smo veseli tudi, če pridejo domači gostje. Sprašujete me o občinskem grbu? Ja, težko bi komentiral. Ta tri srca so že tako zljajšana zadeva, obenem pa za našo občino tako značilna, da si po eni strani mislim, da ne morejo biti v grbu, po drugi pa menim, da je to edino pravilno. Ne vem pa, zakaj iz vsakega tekočina nenadzorovano brizga po okolici, saj je znano, da so naši vrelci urejeni in nadzorovani. Nasploh nisem pristaš eksperimentov, ki ne prinašajo materialnih koristi, občinski grb je vsekakor zadeva drugotnega pomena!«

IVAN MARKOJA

»Naša vas je naša občina in naša občina je naša vas. Hočem reči, da je v Odrancih na prvem mestu enotnost občanov, ki se trudijo za čimbolj rožnat vsakdan. Trudimo se tudi v občinski upravi, posebej se sam zavzemam za kar najhitrejši razvoj. Tudi za to smo se posodobili, poslušamo tudi z računalnikom zavidljive zmogljivosti. Sam brez tega že leta ne morem! Razprave o občinskem grbu doslej v Odrancih ni bilo, ko pa ste v Peni začeli objavljati vaše predloge, so se zganili tudi naši ljudje. Komaj smo čakali izid te številke časopisa, da bi videli, kaj nam boste namenili. Ko takole opazujem tale lunin krajec in proseno kašo, ki je naš zaščitni znak, vam moram iskreno čestitati! Zadeva je posrečena in Odrančani jo bomo skoraj brez dvoma sprejeli za svojo. Obenem pa v imenu krajanov obljubljam, da bo naša kaša tudi v prihodnje kakovostna in po primerni ceni!«

ANDREJ GERENČER

»Ne vem, zakaj se ponavljate. Pen je namreč pred časom že objavil javno anonimno prijavo, ki ste jo zdaj ponatisnili in k razpravi o občinskem grbu niste prispevali nič novega. Ob opazovanju predlogov grbov drugih občin ne morem brez pripombe, da ste pri drugih veliko manj politizirali in dramatizirali kot pri nas. Ne vem, koga moti spomenik zmage, zakaj vedno znova pogrevate to vprašanje. Nasploh je županovanje v mestni občini naporna zadeva, vse preveč je tistih, ki bi radi politične koristi, in premalo takih, ki bi skrbeli za narodov blagor. V takih razmerah se bojim, kako bodo potekale jesenske volitve. Zavedam se, da Murska Sobota grb mora imeti, ampak ne za vsako ceno in ne na hitro. Že pri geotermiji smo videli, kam lahko pripeljejo nestrokovne, nenatančne in »ad hoc« razprave. Zato se zavzemam za strpnost in argumentirano izmenjavo mnenj. Potem pa naj občinski svetniki odločijo!«

ANTON TÖRNÄR

»Vsaka občina mora imeti svojo specifiko in prav ta je potem odločilna za osrednji simbol v grbu. Mislim, da so Črenšovci znani po mnogih rečeh, ne samo po opekah. Konec koncev nimamo opekarne, če pa ste s tem zidom cikali na gradnjo – pri nas bo novo župnišče – se mi zdi vaša pogruntavščina milo rečeno slaba. Župnišče bo namreč nekoč zgrajeno in takrat bo tovrstna simbolika izgubila vsakršen pomen. Drugače pa je s štorldjo in črko Č. Zato bom razpravo o opekah odsvetoval, o črki in štorldji pa bomo telitno razmislili. Verjetno še pred volitvami, za katere tako ali tako še ni jasno, kdaj bodo.

Če sprašujete tudi o občinskih pisarnah, naj vam povem, da v Črenšovcih ni bilo pretiravanja – pomembna je predvsem funkcionalnost, udobje je na drugem mestu, čeprav ne rečem, da je pisarna neudobna. V vsakem trenutku ste vabljeni vanjo, župan mora biti odprt do vseh!«

Tretji del grbov skupaj zgrbali: Endre G., Bojan P., Jure Z.

PRAGA

Samo na tem avtobusu in v pivnici U Švejka lahko najdemo takšen motiv, sicer pa dobimo občutek, da so domačini nanj pozabili ...

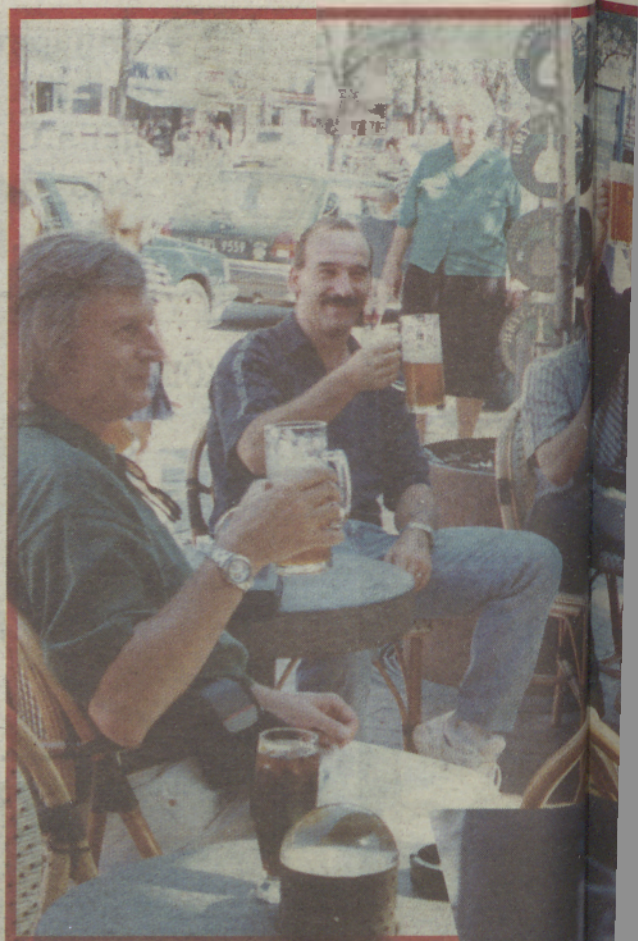
Dobri glasbeniki so od nekdaj simbol zlate Prage, mladim umetnikom pa ne zmanjka idej pri izbiri instrumentov. Iz kozarcev je izvabljal Beethownovo Peto simfonijo.

Živžav na Karlovem mostu daje občutek kot bi bili nekje ob obali. Slikarji, poulični prodajalci, lutkarji, glasbeniki in seveda turisti, ki se valijo čez most.

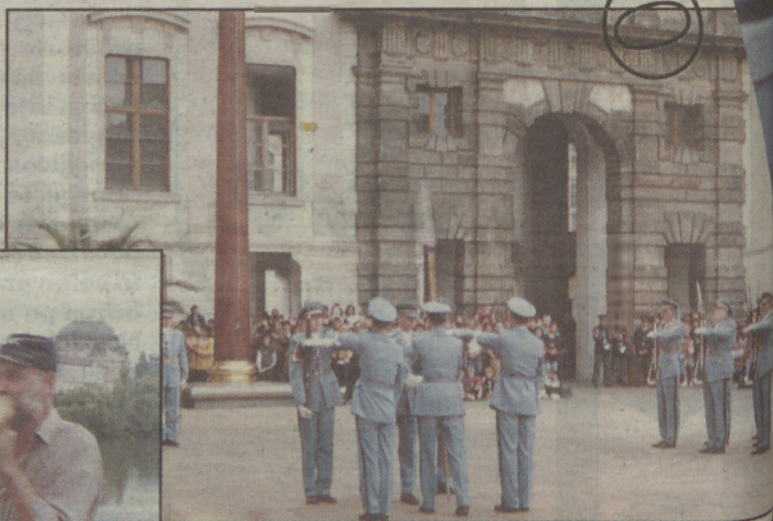

Včasih so se v Pragi zbirali umetniki in vse Evrope, danes je Praga turistična Meka, ki si je umetnike vzela kot del tega velikega biznisa. »Turistična« ponudba mesta pa je večinoma vse drugo kot res praška. Podjetniški duh še ni izvohal, da bi bil lahko slavni vojak Švejk tudi dobra promocijska in tržna znamka Havlove Češke.

Vsak dan točno ob dvanajstih je pred državno rezidenco na Hradčanih slovesnost, spremljana z radovednimi pogledi množice turistov.

Pivo

KOPEN

Danci se rodijo na kolesih. Vsi se vozijo s kolesi, naj bo zima ali vroč avgustovski dan. V njihovi prestolnici je veliko več koles kot avtomobilov, zato nimajo problemov z gnečo na cestah, ne s prometnimi prekrški in ne s prometnimi nesrečami. Na leto jih je kot v Sloveniji konec tedna in nikjer ni videti niti enega policista.

Najpopularnejša in najbolj priljubljena danska osebnost je njihova 55-letna kraljica Magareta. Na dan našega potepanja po prestolnici je ni bilo doma, sicer bi jo verjetno srečali kar na tržnici, za spomin pa fotografija paradno urejenega stražarja pred kraljevsko rezidenco.

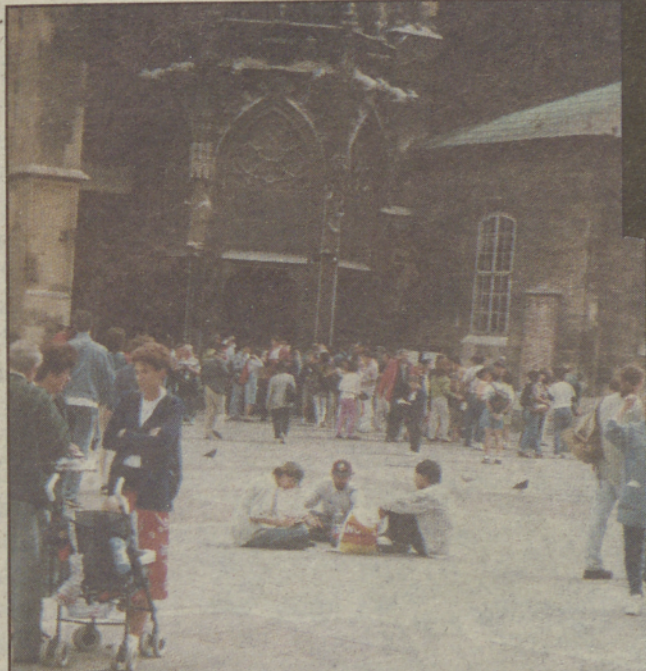
H.Ch. Andersen: Mala morska deklica: ... še enkrat se je s strtimi očmi ozrla na princa in skočila z ladje v morje, kjer ji je telo zvođenelo v peno ... Njena podoba se še danes peni na obali danske prestolnice. Dotik tega nežnega bitja ostane in prevzame te želja, da bi si izbral pot morske deklice. Pravljičja je tudi za odrasle. Danci pa so jo znali odlično vnovčiti.

Kopenhagen s prekrasnim starim delom prebivalcev, tako imenovani veliki Kopen, prebivalci tolerantni in prijazni. Danke najcenejšo elektriko v Evropi, vozijo pa zelo draga stvar, zato si ne privoščijo

DUNAJ

Ponedeljek naj bi bil na Dunaju turistično mrtev dan, saj so muzeji, galerije, grad Schonbrunn ... zaprti, vendar turistov tudi to več ne moti, predvsem ne tistih s »poševnimi« oči. Pred Stefanovo stolnico je bilo avgustovsko razpoloženje, za njenimi zidovi pa vsak prižge svečko za željo, ki mora ostati skrivnost.

Tudi če greš na Dunaj zato, da boš deset ur čakal na vzlet aviona, je krasna priložnost, da si ga ogledaš na nekoliko drugačen način, ki je bil očitno všeč tudi vodnici Viki s Ptuja. Skupina novinarjev in drugih spremljevalcev Murine ekipe na Dansko si je iz čakanja naredila prijeten in vesel dan. Takšen je v nas ostal tudi Dunaj. »Živo« taksi, objem meni neznane »filmskega« junaka, pa kosilo v lokalu, kjer so postregli z velikimi dunajskimi zrezki, skozi katere se je videlo do Sobote, in kupom pomfrita, za vegetarijance pa je bil pomfrit s solato – krompirjevo seveda. Nekje pri Donavi smo odkrili tudi novo atraktivno točko velenja – kioski s pivom in langaši, za rekreacijo pa namizni nogomet. Vzeli smo si čas za tekmo. Zmagovalec je bil Murski val z urednikom Marjanom Doro na čelu, ki je postavil na realna tla vse nasprotnike, tudi policiste in muraše.

Dunaj kot da promovira novo narodno nošo – turistični vodniki ali kulturni animatorji (ne vem, katero poimenovanje bi bilo primernejše) v oblačilih iz Mozartovih časov prijazno nagovarjajo mimoidoče, jim predstavljajo kulturne prireditve in posebnosti Dunaja. Lepo jih je videti in poslušati.

Pijača, ki je doma povsod. Pražani imamo najboljše pivo, ni ga čez dansko pivo (slika zgoraj) in na Dunaju se pivo najbolj prileže. Sicer pa preverite in presodite sami. Še je poletje in naslednje leto spet bo! Takole smo ga doživeli Boštjan Rous, Marjan Dora in Irma Benko.

HAGEN

Mesto ima 800.000 tisoč 000.000. Mesto je čisto, njegovi ke najlepše prsi na svetu. Trošijo se v avto na Danskem

Prava evropska prestolnica poskrbi, da je zabava povsod. Podnevi na ulici, ponoči v diskotekah. Na Danskem so zdaj moderni latinsko-ameriški plesi in glasba. Sploh je nočno življenje zelo pestro: začne se z večerjo, nadaljuje z obiskom kinopredstave in daljšim sprehodom v dvoje po mestu, okrog polnoči pa do petih zjutraj pa se pleše tango, samba, rumba, čačaca ...

Če si prijazen, preživiš ... In tale danski klošar (prav veliko jih nismo videli) je bil izjemno prijazen. Ure in ure je stal v tej pozi in samo z očesom je trenil v zahvalo za podarjeno krono. Kar veliko je namigoval.

Murskovalovec Feri Horvat se je v nekem trenutku očitno odločil, da se vrne s kolesom. Sposodiš si ga lahko kot nakupovalno košarico v avstrijski Radgoni. Nazadnje si je vendarle premislil in ostal pri letalu. Domov pa prinašamo pobudo, da bi bila morda kolesa ena od učinkovitih rešitev za razvozlanje soboške prometne zgage. Županu v premislek: nakup prvih stotih mestnih koles bi mestni proračun stal okrog 3 milijone sitov.

**Kramljanje s Štefanom
Lutarjem, nekdanjim
črnim lovcem**

Kdaj ima lovčeva žena moža?

Zanimivo, mar ne: skoraj ne mine dan, da se ne bi srečal s Štefanom Lutarjem, ampak trenutkov za pogovor za časopis nekako ni mogel najti. Seveda sem pristal tudi na skorajda »nemogoč« čas: v nedeljo ob 7. uri zjutraj na njegovem domu v Žižkih. Bil sem točen. Pozvonil sem in bil prepričan, da bo vrata odprla. Pa jih ni, ampak je iz tople postelje prišla njegova žena Marijeta in povedala, da je moral s svojo psico ptičarko – krvosledko na lovno območje, kajti navsezgodaj je ponj prišel neki lovec, ki je zastrelil smjaka. pa ga je bilo treba poiskati. Razumel sem, da je vmes »višja sila«, zato sem se nekam »poparjen« vrnil domov.

Kje pa zdaj živim?

Štefan Lutar je mož beseda! Kako uro potem me je obiskal na domu in se opravičil. Končno čas za »uradno« kramljanje za Pen. Na uvodno vprašanje o rojstnih podatkih mi je odgovoril v verzih: *Rodil sem se v kapitalizmu, / nisem kriv; / živel v socializmu, / nisem kriv. / Kje pa zdaj živim?* Na vprašanje mu seveda nisem odgovoril, saj tudi mene bega »tranzicija«, pač pa sem si v beležnico zapisal njegovo rojstno letnico (1938) in kraj (Nedelica).

»Očeta Štefana sem izgubil, ko mi je bilo pet let; odrasčal sem v siromašni družini. Materina velika želja je bila, da bi se šel učiti za duhovnika. Morda je na to posredno vplival moj krstni in birmanski boter Zdravce, ki je sicer skrbel za telesno lepoto nekdanjih turških duhovnikov (Jeriča in Erjavca), saj jih je hodil stric. Na birmanskem kosilu pa je bil tudi kaplan Jožef Smej, sedanjí mariborski pomožni škof. Spominjam se, da je pohvalil zeljnate pogače, ki jih je spekla moja mati Marija,« je pripovedoval Štefan Lutar, ki pa ni postal duhovnik, čeprav je o takem poslanstvu resno razmišljal, bil pa je tudi na pogovoru pri kaplanu Šerugi. Mati pa ga ni pustila v rudarsko šolo v Lendavo, kamor sta ga prišla vabiti profesor in še nekdo. »Tja, kjer tako kolnejo, že ne boš šel!« mu je zabičala. Eden od obiskovalcev je namreč med pogovorom kdel kot Turek.

Črni lovec nakupuje smodnik

Morda pa šola Štefana niti ni mikala. Bil je polno zaposlen z »raubiškom«. Zasel je pač v klan nedeliških črnih lovcev. Celo sam si je napravil puško šibrenico. S kolesom se je zapeljal v Maribor in hotel kupiti smodnik, četudi ni imel orožnega lista. Prodajalec seveda ni nasedel izgovoru, češ da je očetov orožni list pozabil doma. Zdaj mu je hudo, ker se je ukvarjal, kot sam pravi, z nečednim poslom. To je nekako popravil na predvojaških vajah. Torej požrtvovalen mladinec, ki so ga rekrutirali v Titovo gardo, a s tem ni bilo nič, ker so vojaške oblasti zvedele, da je bil kaznovan zaradi črnega lova. Vojska pa seveda ni vedela, da je uplenjal divjad predvsem zaradi življenjske nuje (preživljanja) in ne iz morebitne strasti.

»Vojaški rok sem služil v Bitoli v Makedoniji. Po treh mesecih vojaščine so me poslali na tečaj za deseterja, ki sem ga uspešno opravil, potem pa sem moral v prekomando v Leskovec. Očitno sem se kot deseter izkazal, saj so mi po šestih mesecih podelili čin vodnika. Kar trikrat sem moral na zagovor, ker sem odklanjal, da bi po odsluženju vojaščini še naprej ostal v JLA. Vedel sem, da bi potem moral stopiti v partijo, a jaz tega nisem mogel, smel ... Še naprej sem razmišljal o duhovniškem poklicu. Na to sta vplivala razočaranje nad dekletom, ki me je med vojaščino zapustila, in moje druženje z vojakom – študentom teologije iz frančiškanskega reda. Pri vojakih sem imel skrivaj nabožne predmete, s prijateljem pa sva celo velikokrat skupaj molila. Resno sem razmišljal, da potem, ko slečem vojaško uniformo, pojdem med brate redovnike.«

Prijatelj z najlonsko srajco

Tako je pripovedoval Štefan Lutar, ki pa ni postal duhovnik. Leta 1960, ko se je vrnil od vojakov, je prišel na obisk iz Ljubljane v rojstno Nedelico prijatelj Lojz. Po vasi se je vozil z novim »biciklom«, oblečen je bil v belo najlonsko srajco ter ozke hlače in

koničaste čevlje je nosil. To so gledala dekleta za njim! Navdušil ga je za delo v poštni službi. Brž je na karirast papir napisal prošnjo, ki jo je prijatelj odnesel v Ljubljano; sprejeli so ga v špedicijo oziroma oddelk, kjer so ročno sortirali pisemske in druge pošiljke. Plača ni bila bogve kaj, pa se je odločil za poklic pismonoše. Ustregli so mu, da je delal v središču Ljubljane, kajti tako je imel več časa za izobraževanje. Tam je končal srednjo ekonomsko šolo ter pozneje opravil še dodatne izpite na strokovni šoli za pošto, telegraf in telefon. Potlej je postal upravnik pošte v Črnučah. V Ljubljano pa je popeljal svojo simpatijo Marijeto iz Žižkov, ki jo je bil srečal na proščenju. Kupila sta hišo in se poročila.

»Pogovor Povsod je lepo, doma je najlepše velja tudi zame in za mojo ženo, saj sva hišo prodala in se aprila 1970. leta vrnila v Prekmurje. Že po nekaj dneh sem dobil službo upravnika na pošti v Veržejah, od leta 1972 do 1976 sem bil v službi na pošti v Črenšovcih, nato pa do upokojitve v 1992. letu vodja ekspoziture LB Pomurske banke v Črenšovcih.« mi je v nadaljevanju pripovedoval sogovornik Štefan Lutar.

Lovec s fotoaparatom

Pogovor sva tu in tam prekinila, da bi se malo okrepčala s kavico, šel pa je tudi pogledat v katrco, ali je psica krvosledka pridna. Iz avta je prinesel množico fotografij s posnetki iz narave. Ne, niso bile samo o lepota, ampak tudi o naši nemarnosti, celo zločinu do narave. Štefan ima namreč v zadnjih letih v rokah fotoaparata pogostejše kot puško. Lovec je uradno sicer postal že 1968. leta, ko so ga sprejeli v LD Školjica pri Ljubljani. Ko pa se je vrnil v domači kraj, je zaprosil za sprejem v LD Velika Polana. Špilakov Naci mu je odpisal, da je že tako in tako preveč lovcev, divjadi pa malo; sprejeli ga bodo, če bo kateri umrl, sicer pa naj se poskuša včlaniti kje drugje. Leta 1971 pa so ga le vpisali v velikopolansko zeleno bratovščino. Kupil si je vsesplošno uporabnega psa – nemškega kratkodlakega ptičarja. Sprejel je tudi funkcijo in v presledkih je bil 10 let tajnik lovcev. Kot član zelene bratovščine se je dodatno izobraževal in na Biotehniški fakulteti je opravil izpit za lovskega tehnika.

»Leta 1972 sem se včlanil v sekcijo za varstvo okolja, ki je začela delovati pri Lovski zvezi Prekmurja, pobudnika ustanovitve pa sta bila Vladimir Pfeifer in Nikolaj Lajnšček. Postala je zametek sedanjega Društva za varstvo okolja. Moram priznati, da s svojim delovanjem za očuvarje narave nekako hočem popraviti tisto, kar sem nečednega počel v svojih mladih letih. Je pa tudi res, da sem hodil na črni lov zaradi lastnega preživetja. Doma smo pač pridelali premalo, vsekakor pa ni bilo prireje v hlevih, zato sem skrivaj streljal ali kako drugače lovil. No, zdaj sem že lep čas tudi član fotokluba Diana in v naravo hodim predvsem s fotoaparatom in manj s puško. Nazadnje sem streljal, čeprav imam pet pušk, 1983. leta, ko sem uplenil smjaka. Imam okrog 3.000 posnetkov iz narave, ki prikazujejo rastlinski in živalski svet, a tudi človekove neodgovorne posege v naravo. Od 1972. leta pa sem član Lovskega kinološkega društva Pomurje in že 10 let sem lovskim pripravnikom predavatelj o kinologiji. Večkrat me pokličejo tudi na lovške krste. Sem proti, da bi jih krščenec dobil preveč po riti, ampak sem za zmernost. Res pa je tudi, da kdor ni krščen, je večni zelenec!«

Kdaj ima lovčeva žena moža?

V nadaljevanju je povedal, da je imel že precej psov ptičarjev, katerih značilnost je (bila), da iščejo malo divjad z »visokim« nosom, jo najdejo, nakažejo ali celo prinesejo lovcu. Primer-

Štefan Lutar iz Žižkov ima pet pušk, na lov, kramljanje divjadi, lovska srečanja ... pa hodi s svojo Diko in fotoaparatom.

ni so tudi za iskanje vodne divjadi (rac na primer). Ti psi pa so tudi odlični za iskanje zastreljene visoke divjadi. In njegova psica Dika, ki mu je sicer prava dika (ponos), je kriva, da mi v nedeljskem jutru vrat ni odprl Štefan, ampak žena Marijeta. Onadva (lovec in krvosledka) sta jo v rosni jutru mahnila iskat zastreljeno divjad. Zdoma je velikokrat, a žena, ki je ne le dobra šivilja, ampak tudi sama ljubiteljica psov, ga razume. »Lovec je večinoma v gozdu, posebno lovec kinolog. Tudi v nedeljo ga skorajda nikoli ni doma. Toda kdaj ima lovčeva žena svojega lovca doma vsaj v nedeljo? Če v soboto umre in je v nedeljo pogreb,« se je pošalil in pristavil, da v novejšem obdobju tudi to ni res, kajti mrlič ne ležijo več doma, ampak v pokopališki vežici. Potemtakem to lahko razumemo tako, da je lovčeva žena skorajda vedno brez moža!

»Lovec brez psa je kakor jezdec brez konja,« je pokomentiral sogovornik. Če bi bil ta hip v družbi lovcev, ki znajo peti, ali kogar drugega, ki se razume na note, bi verjetno še kaj zapel. Denimo tisto o Muri, ki jo je seveda sam spesnil, poje pa jo na melodijo Ivana Rebrova *Volga, Volga*: *Mura, Mura ... / naša reka, / nekdanj svetla tekla si, / mlini na tebi so mleli, / tvojo pili smo vodo. / Ko smo bili vojno, / ti si nam pomagala: / lante naše reševala. / druge vtaplala ... / ... Zdaj bi radi elektrame, / cejlo noč bi svetili, / ptice bi umirale ... / ... Mura, bodi naša meja, / naj te čuva večni Bog. / Hvatje – bratje in Slovenci, / stari smo prijatelji, / Medžimurci in Prekmurci, / ostanimo prijatelji!*

Pripomnim naj, da je bila pesem prvič zapeta ob blagoslovitvi murskega broda na Hotizi, pozneje pa jo je že večkrat ponovil, seveda malo pritrjeno, na drugih shodih. No, lovski pevski zbor, katerega član je, pa Lutarjeve Mure za zdaj še ni uvrstil v svoj repertoar.

Zaporožec na tomboli

Kamorkoli pride, se hitro vključi in ujame v družbo. Po vrnitvi iz Ljubljane pa je bil velik žižkovski aktivist. Postal je gasilec in potem je 20 let opravljal naloge gasilskega tajnika. Leta 1977 je padla zamisel o vaški tomboli. Ampak, dragi moji, kdo bo nosil odgovornost, predvsem pa finančno breme, če prireditve ne bo uspela? »Ti nimaš ničesar, tebi ne bodo mogli vzeti!« so odborniki rotili Štefana, naj on prevzame vso odgovornost. Pa ni obubožal, kajti tombola je uspela, glavni dobiček (avto Zaporožec) pa je dobil Rom Pišta. Dobiček od tombole so namenili za gradnjo vaško-gasilskega doma. Zanj so porabili tudi denar, ki so ga dobili s prodajo vaškega »klosterja«. Dom so pomagali graditi vsi vaščani in v Vestniku smo tedaj brali, da pomagajo tudi stare »mamce!« Pa so novogradnjo žrtvovali: odstopili so jo tovarni Toko Domžale, ki je v njej uredila proizvodni obrat, sami pa so pozneje začeli graditi (in tudi zgradili) nov vaško-gasilski dom.

Zaklepetala sva se, mar ne? Je že moral vedeti, da nekaj minut za pogovor ne bo dovolj, zato je bilo treba najti primeren čas. In našla ter izbrabila sva ga na Gospodov dan – neko avgustovsko nedeljo. Bilo je teden dni prej, preden je Lovska družina Velika Polana praznovala 50-letni jubilej. Seveda je bil tam tudi on. Pobaral me je, ali sem pogovor zapisal tako, kot je tekkel, in ne morda kaj po svojem. Zlagal sem se, da je pisanje živ »posnetek«. Trdno pa upam, da me zaradi mojih novinarskih »okraskov«, na primer tistega o ženi, ki je prišla iz tople postelje, ne bo ustretil. Če pa bi že oko nastavil name, potem bi se kvečjemu znašel na »meti« fotoobjektiva in ne na »mušici« bum ... Štefan Lutar je lovec s fotoaparatom in z dušo, ki diha z naravo. Ni tisti krvoločnež, ki bi pritisnil na petelina, po poku močnem pa bi nastala tišina, kako sicer poje v neki svoji pesniški skovanki.

Besedilo in fotografije
ŠTEFAN L. SOBOČAN

Po Gregorčičevi si lahko prehodil mesto skoraj od enega konca do drugega, od Kolodvorske do Lendavske ulice. Mi smo stanovali bolj na začetku, v bližini železniške postaje, pomembnega kraja hrepenenja, kamor smo hodili gledat, kdo je prišel v mesto, in sanjali, kako ga bomo zapustili in šli živet ven iz tega mesta, iz teh ulic z na videz enakimi hišami in prostranimi senčnimi vrtovi.

Naša ulica je bila torej dolga pa tudi raznorodna kot bi bila še vedno malo avstroogrška. Sosedje mojega otroštva so se pisali Flegar, Orszag, Wolfarth, Ursulescu, Hahn, Šantavec, Klekl. Pa tudi stanovsko se je zdelo, da je malomeščanski uradniški živelj od Kolodvorske proti Lendavski počasi prehajal v kmečkega, kjer so bile hiše manjše, za njimi pa ponavadi kravji hlevi in svinjaki. Tam, že bolj proti Lendavski, je živela Nelika nena, menda naša daljna sorodnica. Še zdaj ne vem, ali se je v resnici imenovala Petronela ali pa jo je moja mama klicala tako samo za šalo. Nelika nena je bila šivilja, ne vem, če izučena, a šivala je za celo ulico, kakor je vedela in znala, vse od plaščev do kopalk in vse je bilo v redu. V času mojega otroštva je bila že nekaj let svoboda a vsega drugega je še vedno primanjkovalo, zato ni šlo, da bi se človek pačil še z modo. To so bili časi, ko so ženske nosile preobračat plašče in so doma prebarvale zbledele in oguljene obleke, kar je bilo tvegano opravilo: če posoda z barvo ni bila dovolj velika, je blago ostalo stisnjeno in novo oblačilo je bilo marogasto. Nelika nena je delala tudi vse tisto, česar danes ne bi nihče, skrajšala je obleko starejše sestre, da jo je lahko do konca ponosila mlajša, vstavila kos blaga, da je zdaljšala obleko za hitro rastoče, zožila ali razširila, kakor so kazale potrebe in možnosti. Znala je iz dveh starih oblek narediti eno novo, znala je prilčiti tudi nadvse čudna oblačila iz ameriških paketov, ki so od daleč naznanjala, kdo je dobil »pak iz Amerike«.

Nelika nena je bila umetnica in je pri svojem delu kot vsi umetniki poznala vzpone in padce. Eden od vrhuncev njene umetnosti je bil slivov moder kostim moje mame, ki je bila takrat v razcvetu svojih tridesetih let, na žalost pa ji zame ni uspelo ustvariti obleke, ki bi mi naredila »postavbo«. Tu niso pomagali nobeni še tako številni »cviklji« ali volančki spodaj in zgoraj, komisija je vedno ugotovila, da na meni vse visi kot na plotu, a tega je bila Nelika nena še najmanj kriva.

Najsi bo tako ali drugače, kljub tovrstnim svojim bridkostim sem zelo rada hodila tja, vedno sem se pridružila, ko je mama naznanila, da bo sprejela k Petroneli. Dolge ure smo presedele v njenih kuhinji, ki se je popoldne spremenila v šivalnico. Bila je temačna, z velikim vzdanim štedilnikom in veliko mizo.

Povsod so lazile muhe, skozi odprto okno je hleva prihajal topli vonj po živini in gnoju, prijatelj in domač. Imeli so tudi konje, Čagran bači, njen mož, je bil prevoznik, po vsem mestu znan zaradi svojega čudaškega vedenja. Ko se je napil, je s svojim vozom drvel po ulicah, pokal z bičem in vpil na mimoidoče: »Hote v rit!« Pravili so tudi, da je s svojo miroljubno in potrpežljivo ženo grozno ravnal, čeprav se ni pritoževala ali pa sem to otrok preslišala ali pa tudi ne razumela. Videti je

**Rodil sem se v kapitalizmu,
/ nisem kriv; / živel v
socializmu, / nisem kriv. /
Kje pa zdaj živim?**

raja do ku, aja išel šli jez
bila dobra, umirjena in prijazna, njen obraz podeželski, s širokimi razbrazdanimi ustnicami in rjavimi očmi, ki so se tiho svetile izza očal s temnimi okvirji, prav tako temni so bili tudi njeni lasje, počesani v običajno pričesko tistih dni – kite, zvite v svitek na tilniku, pri njej že prepredene s sivino.

Vedno, ko sva prišli k njej, sem najprej dobila velik kos črnega kruha, namazanega s kislo smetano – bil je to eden od nepozabnih okusov otroštva, ki jih pozneje iščemo vse življenje. Po tem stalnem uvodu se je začel pogovor o oblačilu, ki ga je bilo treba ustvariti. Nelika nena je nato vzela mero, dala blago na mizo, ga zložila in začela zarisovati s kreda. Pomagala si je tudi z drobnim zobatim koleščkom, kakršnega je moja omama uporabljala za flancate. Pozneje, ko je začela blago rezati, je pogovor utihnil, to je bilo treba opraviti pozorno in zbrano. Vzela je ogromne škarje in zarezala v zloženo tkanino, tako napeto in zaverovano, da je vsak rez pospremila z izstopnim pregibanjem ustnic, ki jih je odpirala in zapirala v ritmu škarij in jim tako pomagala, da so prenesle v tvarino njeno voljo in hotenje. Ko je bil glavni del opravljen, je obleko spela, jo je pomerila, komur že je bila namenjena, in končno naznanila, kdaj jo bo izgotovila.

Če je prišel še kdo, kakšna od strank ali samo sosed, ki si je prišla sposoditi sol, izgovor za klepet ali samo radovednost, se je družabno življenje nadaljevalo, saj je ulica proti večeru vedno oživele. Ženske so si na ulico prinesle stole, sedle in se pomenkovale kar čez ulico ali ogovarjale mimoidoče, ki so bili prav tako družabno razpoloženi. Otroci so skakali po mehkem prahu, večerni zvon je naznanjal čudovit poletni spokoj, h kateremu se je pripravljala vsa ulica, vse mesto. Tega si je želela tudi Nelika nena, dobila pa le redko, saj je bil ves njen mir odvisen od prihajanj in odhajanj njenega hudega moža, ki smo se ga z njo vred vsi bali. Ko sem bila še manjša, sem velikokrat

Bea Baboš - Logar Nelika Nena

govorila, da bom šla živeti k njej. Ko sem se ujezila na domače, sem rekla, naj mi pripravijo kovček, da grem k Neliki neni. »Od česa pa boš živela,« je rekla mama, »ona te ne more hraniti.« »Saj pa imam doklade,« sem ponosno odgovorila. Nisem pa vedela, da me Nelika nena ne bi mogla imeti, tudi če bi hotela, ona ni smela nič, in zelo se je bala svojega moža. Sosede so jo nagovarjale, naj se ne pusti trpinčiti, zdaj da so drugi časi, kaj takega res ni več potrebno. Res se je nekega dne v navalu odločnosti odselila k hčeri, ki je stanovala v bloku sredi mesta.

Čagran bači menda niti ni ugovarjal, odločil se je le, da je v takem primeru treba premoženje razdeliti na pol. Začel je pri konjih – enega je pripeljal pred blok in ga privezal za stojalo, ki je bilo namenjeno stepanju preprog. Tu imaš, je rekel, pol tebi, pol meni, in odšel. Kaj si je mogla, boga Nelika nena, s konjem vred se je spet podala domov, verjetno je vedela, da ne bi ostalo pri tem, in staro življenje se je nadaljevalo.

In prišel je čas, ko je svet okoli mene začel postajati vedno bolj odrasel in vedno bolj grd. Začeli so podirati stare hiše in zidati nove, vzeli so tudi našo in nič ni pomagalo, ko je teta Anuš ob otvoritvi vrtca kričala, da so na občini cigani, pa tudi sicer so v življenju vse pogostejše začele zijati vrzeli. Vedno, ko sem prišla domov, sem slišala, da je kdo umrl, umanjkal, življenje je postajalo vse bolj škrbasto, iz naše ulice so izginjale hiše, izginjali so ljudje.

Odšla je tudi Nelika nena, žalostno in kruto, a ni konec ni bil predviden, ni hotel ostati zapisan, zgoditi se je hotel drugače. Neliko neno sem preselila v arhiv svojega otroštva pod črko N, v pokojni predvečer, ki se nikoli ne konča, v katerem sedim in sedim v njeni topli kuhinji z velikim smetanovim kruhom, kovčkom in dokladami.

»Draga, nehaj že občudovati te vrtnice, prepusti se mi ... Mar ne vidiš in čutiš, kako hrepenim po tebi?«
Ta razglednica je odromala pred petintridesetimi leti iz Ljubljane naslovniku nekje v Sloveniji. Natisnili so jo v Milanu v Italiji.

»Ce sem ti všeč, mi piši ...
Odgovarjam samo na resne ponudbe ...«
To prikupno mladenko so »spravili na papir« v Somboru 1962. leta in je bila »odposlana« iz Skopja v Slovenijo.

»Ne, dragi, tokrat si bova privoščila le tale sladki sadež, za ljubezenske igre pa imava še dovolj časa ... In niti stanovanja nimava, še navadnega bicikla ne ...«
Barvna razglednica z zaljubljenim parom je bila narejena prav tako v Italiji in leta 1960 je bila odposlana iz Zemuna v Srbiji v Slovenijo.

»JUGO« POZDRAVI

»Mi mar zavirate uživanje na vodi?« vas morda želi vprašati to simpatično dekle, ki jo je posnel neki M. Mrdžanov in je priromala 1964. leta iz Domžal v Slovenske gorice. In na njej je zapisano: **REPRODUKCIJA ZABRANJENA.**

»Pa še vi pokažite svoje nogice, če vam zaradi celulita ni nerodno. Jaz se nimam ničesar sramovati ...«
bi lahko podtaknili besede tej somborski lepotici iz začetka šestdesetih let. V Slovenijo je priromala iz Tetova v Makedoniji.

»Vse bi bilo dobro, če ta voda ne bi bila tako umazana, sicer pa je tudi sončenje zdravo ...«
Pred šestintridesetimi leti je sedelo in se smehljalo to dekle na toboganu na kopališču ob Savi v Beogradu. Razglednica pa je bila poslana v Slovenijo iz Niša.

IZPRED PETINTRIDESET LET IN VEČ

»Dragi, le kaj bi jaz brez tebe ... Zdaj mi je pa še posebno lepo, ko imaš tega čudovitega fička ...«
Kartica je bila narejena v Italiji in je pred tridesetimi leti romala po Sloveniji.

Ta »jugo« izdelek je priromal v Slovenijo iz Srbije leta 1961. Ni kaj, tudi vi bi se ob tako prikupnem dekletu verjetno radi zlekneli na toplo poletno trato.

»Se ti ne zdi, dragi, da je škoda teh tulipanov, preveč jih bova pomendrala. Greva rajši k meni domov. Danes sta starša na sindikalnem izletu ...«
Razglednica je bila odposlana in prejeta v Slovenijo leta 1961.

S starimi razglednicami se je penil
FRANČEK ŠTEFANEČ

SHOW MUST GO ON

Nogomet na Danskem ni šport številka ena, tako da se je na prvi tekmi v predmestju Kopenhagna zbralo manj kot 900 gledalcev. Z rekviziti oboroženih navijačev Lyngbija je bila sploh le peščica.

Da danski amaterji svoje nastope na mednarodni sceni jemljejo zelo profesionalno, je na sprejemu pred tekmo dokazal njihov trener, Šved Danny Lennartson. Na pamet je zrecital postavbo Murinega moštva s številkami igralcev in njihovimi položaji na igrišču. Primerjava z vodstvom Mure bi težko vzdržala ...

Black Gringosi so po manjših krizah v Murski Soboti delovali kot dobro namazan stroj, pettisočglave množice drugih obiskovalcev tekme pa niso uspeli pritegniti k hrupnemu navijanju za Muro.

Najglasnejši Murin navijač v Lyngbiju je bil Kompasov predstavnik za Skandinavijo Andrej, z njim pa je vneto mahal s slovensko zastavo sosedov fantič, sicer Švicar.

Direktor Kerčmar, podpredsednik Slavic s svojo Majdo in drugi Murini predstavniki so bili zaskrbljeni že na tekmi v Kopenhagnu.

Najbolj značilna poza Filipa Mendaša, Murinega trenerja, na klopi: molče ves zgrbljen opazuje, kaj se dogaja na igrišču, ko menja, so vsi šokirani ... Menda so mu dnevi bivanja v soboški Diani šteti. Ob njem večni pomočnik Mirko Škalič, ki pa o profesionalnem prevzemu Murinega prvega moštva niti ne pomišlja: tako kot je, je zanj najbolj udobno.

Belec. Alilhodžić, Brezič opazujejo Štefa Škaperja, ko si v danskem časopisu ogleduje članek o imenitnem Murinem nastopu v Kopenhagnu in občuduje svojo fotografijo.

Vseh pet danskih navijačev, ki so pripotovali tudi v Mursko Sobotu, je zadovoljno poziralo, ko so njihovi ljubljenci zlahka opravili z Murinimi ambicijami.

Sklep: Murina pot v Evropo se je po uspešnem gostovanju v Jugoslaviji in zmagi nad Bečejem (0 : 0 v Novem Sadu, 2:0 v Murski Soboti) v Fazaneriji končala z nekoliko presenetljivo, a zaslužen zmago danskega Lyngbija (0 : 0 v Kopenhagnu in 0 : 2 v Murski Soboti). Murini nogometaši so preprosto izgoreli v želji po zmagi. Na dogodek stoletja, uvrstitev v pravo nogometno Evropo, bosta morala Mura pa tudi slovenski nogomet v celoti še malo počakati. Kako že pravijo Američani? Show must go on! (Igra se mora nadaljevati!)

KNJIGOŽERI NA NOGOMETNI TEKMI

Na nogometnem štadionu se je pojavil reklamni pano znane založbe. Založba je seveda podjetje, ki izdaja knjige. Dogodek je spričo tega seveda epohalen. Upravičeno namreč sklepamo, da založba oglašuje svojo ponudbo tam, kjer to lahko vidijo potencialni bralci knjig. Ob tem pa seveda ugotovimo, da so v tem primeru to obiskovalci nogometnih tekem. Ugotovitev je seveda pravcato odkritje, za katero upravičeno predvidevamo, da bo iz več vidikov vplivalo na tisto, čemur ponavadi pravimo, »položaj slovenske knjige«.

Papilot Lemur

polaga karte samo za

smot

VPLIV NA PESNIKE

Prvi se bodo ob epohalnem odkritju vsekakor globoko zamislili pesniki. Prav ti se namreč kaj radi pritožujejo zaradi nizkih naklad svojih pesniških zbirk, saj jih založbe nemalokrat natisnejo manj kot 500 izvodov. Če pa vemo, da se na nogometnem štadionu na eni sami tekmi mimogrede zbere 5000 ljudi, je to seveda podatek, zaradi katerega se bo pesnikom zanesljivo zavrtelo v glavi. Po manjših duhovnih krizah, ki pa so jih pesniki seveda vajeni in jih torej tudi zlahka prebolevajo, bodo nemudoma začeli pisati pesmi, ki naj bi bile vseh obiskovalcem nogometnih tekem. Ko bodo nogometna srca osvojena, se bodo naklade pesniških zbirk seveda vrtoglavo dvignile. Dobili pa bomo tudi novo, edinstveno in samo našo pesniško obliko, ki se bo imenovala »poetični enajsterec ali pesniški penal«.

VPLIV NA PISATELJE

Pisatelji se seveda, v nasprotju s pesniki, ne ukvarjajo toliko z obliko, temveč jih bolj zanima vsebina. Predvidevamo torej, da bo odkritje v tem primeru vplivalo bolj na izbiro literarnih snovi in tem. Pojavile se bodo nogometne novele, povesti in najverjetneje celo romani. Tudi po tem t. i. fuzbalskem žanru bomo seveda prvi v Evropi in širše. Pisatelji bodo postali zagrizeni spremljevalci nogometne

enajsterice in še posebno bodo seveda trepetali za uspehe domačih klubov v mednarodni konkurenci. Kajti nastop njihovih junakov v kaki tuji državi bo edinstvena priložnost tudi za plasma njihove prevedene »fuzbalske« literature. Še posebno seveda, če bodo medtem tudi tuje založbe začele oglaševati na nogometnih štadionih. Zdaj pa si zamislite, prosim, slovenskega pisatelja, ki mu bo tako uspelo s prevodom prodreti do navijačev – knjigožerov v kaki državi, kjer se jih zbere na nogometnem štadionu tudi po 60.000 in več. Saj bodo po zaslugi tega revolucionarnega odkritja naši pisatelji navsezadnje še bogatejši kot nogometaši.

VPLIV NA NOGOMETAŠE

Nogometaši bodo seveda kaj kmalu ugotovili, da se z njihovimi podvigi ukvarjajo tudi pesniki in pisatelji. Bolj ali manj je namreč očitno, da športni komentatorji nimajo posebno razkošnega besednega zaklada in da torej ne zmorejo dovolj leporečno opisati mnogih

nogometnih podvigov. Šele z nastankom »poetičnega enajsterca« in proze v »fuzbalskem žanru«, jim bo torej mogoče priti v legendo. To bo seveda ugodno vplivalo na njihovo vedenje in požrtvovalnost. Ali z drugimi besedami: poteza založbe, ki bo literaturo tako inovativno privedla na nogometne stadione, bo vplivala tudi na razvoj nogometne igre.

VPLIV NA NAVIJAČE

Gotovo je to edini vidik, pri katerem moramo biti vendarle malce zadržani. Bojimo se namreč, da ne bi vsa ta zadeva s knjigo gledalcev navsezadnje pokvarila. Brez sočnih izrazov, ki jih uporabljajo gledalci na nogometnih tekmah, namreč ni prave nogometne publike. Zato bi bilo pesnikom vendarle dobro svetovati, naj jih v svojih odah in himnah vsaj deloma upoštevajo.

Še bolj je upravičen strah, da ne bi veliki prihodnji romani z naslovi, kot so Olimpija : Inter, Mura : Brazilija, Izola Svet, gledalcev pravzaprav zvalili s štadiona. Bojimo se namreč, da bi takrat navijači raje navijali kar ob knjigi. kaj hočemo: igra s knjigo in pisateljsko domišljijo je pač vendarle lahko tudi hudo nevarna reč. Od genialne ideje do katastrofe pa, vemo, niti ni tako daleč.

pen

Pen je, kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvezo z naravnim mesečnim ciklusom. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenom in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (nal) in penetrantnej (prodirelec) ter bil poln fotografij, kakor se za tabloid spodobi.

Izdaja ga Podjetje za informiranje, katerega direktorica je Irma Benko, odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Votek, uredniki Pena so Bojan Peček, Jože Rittuper (Abra) in Stefan Smej. Oblikuje ga Andrej Gonter, za fotografije skrbita Nataša Juhnov in Jure Zauneker, lektorica Nevenka Emri. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovac. Za Pen ni posebne naročnine!

NAGRADNA ITALIJANSKA KRIŽANKA

Avtor:
Štefan
Hajdinjak

NAVODILO: V križanko razporedite 24 črnih polj. Številka v oklepaju za opisi pojmov v posamezni vrstici ali stolpcu vam pove, koliko črnih polj je v tisti vrstici oziroma stolpcu.

VODORAVNO:

- slovenski kajakaš, dobitnik srebrne medalije na OI (0)
- imeni slovenske igralka Gračner (0)
- začetnici imena in priimka avstrijskega pesnika Daublerja - ekipna igra z žogo - začetnici imena in priimka novinarke Republike Novakove (2)
- Organizacija združenih narodov - banja - potujoči pastir (2)
- praoče vsega človeštva - površinska mera - nefrit (5)
- prebivalka Irske - generalni javni tožilec RS (Anton) (2)
- nauk o biti v filozofiji - začetnici imena in priimka nek. nogometnega vratarja Irgoliča (1)
- sol cianovodikove kisline - avt. oznaka Ancone - mongolski vladar (2)
- dovršni pretekli čas - priprava za sejanje moke (3)
- začetnici imena in priimka igralka Ralijan - rastlinska bodica - nekdanji slovesni telovadec (Miro) (3)
- vogal - žito (1)
- francoski slikar (Victor) - mesto na jugu Jemna (1)
- vranični prisad - nekdanja japonska prestolnica (2)

	A	B	C	Č	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													

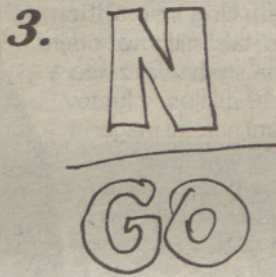
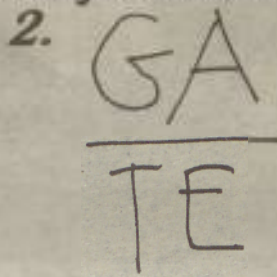
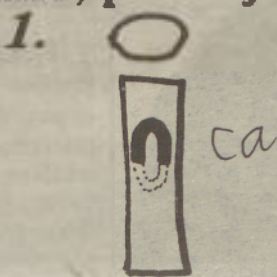
IZŽREBANI REŠEVALEC BO AKTIVNO SODELOVAL V SEPTEMBRSKI AKCIJI PENOVE TROJKE. REŠITVE POŠLJITE DO 9. septembra PENU. Podjetje za informiranje, Arh. Novaka 13. 9000 Murska Sobota.

NAVPIČNO:

- A** italijanski kipar, glavni mojster klasicizma (1757 - 1822) (0)
B organ, ki nadzira (0)
C začetnici imena in priimka kiparja Tršarja - pijača grških bogov - Estonec (2)
C gospodarica morja v nordijski mitologiji - Beotijci - rimski hišni bog (3)
D indijski kralj (272 - 237 pr. n. št.) - de rastline - kemijski simbol za radij (2)
E delavec na žagi - odtrgan del (1)
F osnovna prвина pri šivanju - začetnici imena in priimka angleškega igralca Garricka - skandinavsko moško ime (3)
G grško odporniško gibanje - širok pol krožen morski zaliv - domača in tuja črka (4)
H pekoča začimbna rastlina - sestavni del batnih strojev (3)
I obtoževanje - kraško vino (1)
J voltamper - britanski otok v Irskem morju - bikoborba (2)
K osrednja pokrajina na Peloponezu v stari Grčiji - javor (lat.) (1)
L denarna enota v Južnoafriški republiki - vojaška stopnja - odprta poškodba (2)

Penigmatika za cicibane, pionirje in mlajše mladince

Tako, moji spoštovani reševalčki rebusov. Kot slišim, so vam v prejšnji številki moji rebusi naredili kar precej preglavic (nekaterim), čeprav so bili vsi po istem kopitu. Zdaj bomo reševali rebuse, ki so si na neki način podobni. Če boste znali rešiti prvega, vam druga dva ne bosta delala preglavic. Če se kdo ukvarja s sestavljanjem rebusov, naj mi jih pošlje. Za nagrado mu bomo kakšnega objavili. Moj naslov je: Svetovno znani in cenjeni gospod Kelisfader, Vestnik - Pen, Ulica arh. Novaka 13, 9000 M. Sobota. (Izpisati polni naslov!!!)

Rešitev: polovica, natega, nagon

Od 29. avgusta do 26. septembra

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Slovenski pregovor pravi, da tisto, kar narediš z glavo, lahko z ritjo mimogrede podreš. Tega se morate posebej zavedati sredi septembra. Veselo vest vzemite z rezervo. Obisk bo prinesel pomembno spremembo. Na poslovnem področju vam dobro kaže, vendar ob tem ne zanemarjajte ljubezenskih zadev. Drugo sredo v mesecu oblecite kaj rjavega.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Razmere bodo nanesele, da boste morali nujno ukrepati, zato že vnaprej predvidevajte, kaj bi lahko bilo, da ne boste naredili napake. V gostilniški družbi ne pustite, da vas častijo, pozneje bo zapitek večkratno povrnjen. Zlobni jeziki vam ne bodo škodili le, če ne boste ukrepali. Pri prehrani več zmernosti. Večji nakupov ne opravljajte okrog dvajsetega v mesecu.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Dnevi pred vami so ugodni za ljubezenske zadeve, zato jih izkoristite. Okrog denarja večjih sprememb ne pričakujte, zato trošite zmerno. Ponudbe ne zavrnite, je pa takoj tudi ne sprejmite, dokler nekaterih stvari ne razčistite. V službi bo umirjeno, v družini burno. Čimprej obiščite zobozdravnika. Tisti, ki se spreneveda, ve, zakaj. Potovanje.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Znančeve izpovedi ne jemljite resno. Je bolj test, kako boste reagirali. Poiščite sprostitev ob fizičnem delu. Družino peljite na izlet. Ker se čez noč ne morete spreobrniti, poskušajte odpraviti tisto, kar mislite, da znanca moti. Pošta ali sporočilo vas bo spravilo v slabo voljo. Neka družba vas bo opravljala, vam pa ne bo naredila skode. Dolžni ste darilo.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

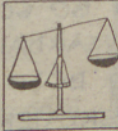
Z nekaj lepimi besedami vas bo hotel nekdo speljati na tanek led, zato bodite previdni. Denarnico boste kar nekajkrat morali krepko odpreti. Pri oblačenju delate napako. Mogoče težave zaradi ljubosumnosti. Nekdo pričakuje od vas drobno pozornost, da bi vam to bogato poplačal. V neki družbi vas bodo radi poslušali, na koncu pa se lahko še česa nadejate.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Pred vami je kar nekaj pomembnih odločitev, zato živite preudarno in karseda razmišljajoče. V velike nakupe se ne podajajte. Pri ustaljenih opravilih ne delajte sprememb. Če se vam zdi, da vse teče v najlepšem redu, lahko pričakujete spremembe, ki vas ne bodo ravno osrečile. Če čutite, da ste utrujeni, si vzemite čas in se spočijte.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

V službi večjih sprememb ne bo, lahko pa jih pričakujete v ljubezni. Pri nepomembnih odločitvah včasih predolgo menceate, takrat, ko bi morali dobro premisliti, pa se prehitro odločite. Morda boste kmalu naredili napako, imeli pa boste priložnost, da jo takoj popravite. Vzemite si čas in preberite knjigo. Na krajši poti boste doživeli nekaj zanimivega.

ŠKORPION

(23. X. – 21. XI.)

Prevec obiskov je znamenje, da morate nekoga obiskati. Napisati morate pismo. Nekomu morate nekaj razložiti. Primeren čas za odločitev o nakupu. Okolica pričakuje dejanje. Pri neki zadevi ne vztrajajte trmoglavo, raje še enkrat o vsem skupaj dobro premislite. Pojdite v kino. Mars vam bo pomagal pri neki zadevi, kjer si morate nekaj izboriti.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Neka pripomba, ki jo boste izrekli kar tako, bo imela daljnosežne posledice. Če ne boste preudarni, lahko kaj kmalu pridete v konflikt s sodelavcem. Utrgajte vijoličast cvet in ga nastavite. S prvim, ki bo na to dejanje reagiral, lahko sklenete dober posel ali ljubezensko razmerje. Včasih ste prevec zgovorni, zato zaupate stvari, ki jih ne bi smeli.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

V drugi dekadi se vam bo ponudila priložnost kot že dolgo ne. Če boste previdni in če boste pripravljeni, jo boste lahko izkoristili. Ugoden čas za zdravljenje. Po prvem neuspehu ne vrzite puške v koruzo. Problem, ki ga rešujete, boste rešili, če boste poskušali drugače. Oseba na nekem oknu od vas nekaj pričakuje.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Nekdo od vas pričakuje odgovor. Odgovorite mu z novim vprašanjem. Pri nekem novem poslu ali opravilu boste ugotovili nove sposobnosti. Nadaljujte! Ste zelo blizu cilja, vendar še enkrat pregledajte pot. V zadnjem času ste prevec črnogledi. Na svet glejte bolj optimistično in vse bo lepše, kar tudi je. Pri izbiri poti se odločite za daljšo.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Ko mislite, da morate govoriti, poslušajte. Pri odločitvi poslušajte partnerja. Okrog 18. v mesecu se bo ponudila priložnost, ki ste jo že dolgo pričakovali, če boste oklevali, vam bo spolzela iz rok. Pretiravate v pijači. Pri sporu ste bili tudi sami krivi, zato najдите način, da ga zgladite. Če boste čutili krizo, je ne rešujte tako kot nekoč. Tisto, kar iščete, boste morda našli v malih oglasih.

Globoki dekolteji in široka srca – predvsem pa debele denarnice

so bile potrebne, da bi se lahko udeležili Poletne noči v parku kluba Marbella v Hollywoodu. Pa še povabilo bi morali ineti od nekdanjega boksarja Muhameda Alija, da bi se znašli med 300 udeleženci te razkošne dobrodelne prireditve, ki se je končala v zgodnjih jutranjih urah z velikim ognjemtom. Če v Hollywoodu pravijo, da je bil velik, potem je bil res velik ognjemet. Poleg znanih pevcev, filmskih igralcev, raznih princev in princes je še vedno vzbujala veliko pozornost ekscesarica Soraya (soproga nekdanjega perijskega šaha), ki si je pri 62 letih, ne brez razloga, dovolila pokazati svoje oprsje. Uhani, ki jih vidite na sliki, so šli v dobrodelne namene – za pse brez gospodarjev!

TOM CRUISE JE STERILEN?!

To je objavila nemška revija Bunte (Pen tega ne trdi!), zdaj pa ima hudiča. Zvezda Top Guna in še uspešnejšega hita Mission, sicer pa multimilijonar se boji, da zaradi te trditve ne bo več dobil vlog romantičnih herojev in bi se tako njegova kariera končala. Za ta strah zdaj zahteva odškodnino 40 milijonov funtov. Ta najbolj brani nemški magazin je pred kratkim objavil intervju in zapisal njegovo izjavo, da mu je neplodnost uničila življenje. Tom Cruise to izjavo seveda zanika, zadeva pa se že končuje na losangeškem sodišču.

Kako bo sodišče razsodilo, bomo že še izvedeli. Vse skupaj pa ni preveč enostavno. Po ločitvi z Mimi Rogers je ta kmalu zanosila s svojim novim prijateljem. Z Nicole Kidman, s katero živita skupaj, pa sta posvojila dva otroka. Z njima sta srečna in Tom je celo izjavil, da je očetovstvo stokrat lepše, kot si je predstavljal. Morda pa je Bunte šla res malce predaleč.

ZMAGALA, KER NI OBUPALA

Pravzaprav je obupala, vendar ji je sestra toliko pomagala, da ima zdaj večjo voljo do življenja kot prej, ko se je vse to zgodilo. Gre za Kelly, nekoliko mlajšo sestro Sharon Stone, ki se je pred očmi svoje sestre ob padcu tako hudo ponesrečila, da ji tudi številne operacije niso pomagale iz invalidskega vozička. Še več, pri zadnji operaciji so ji morali eno nogo pri kolenu celo odrezati.

Nesreča, ki se je zgodila pred 5 leti, je Sharon tako prizadelo, da je odpovedala dve pomembni vlogi, samo da bi lahko bila ob sestri. »Želela sem umreti. Brez Sharon bi se to zgodilo!« pravi zdaj samozavestna Kelly. Sedaj potuje po svetu in zbira denar za pomoč takim, kot je sama.

Kelly pred
petimi leti
s sestro
Sharon ...

... in danes

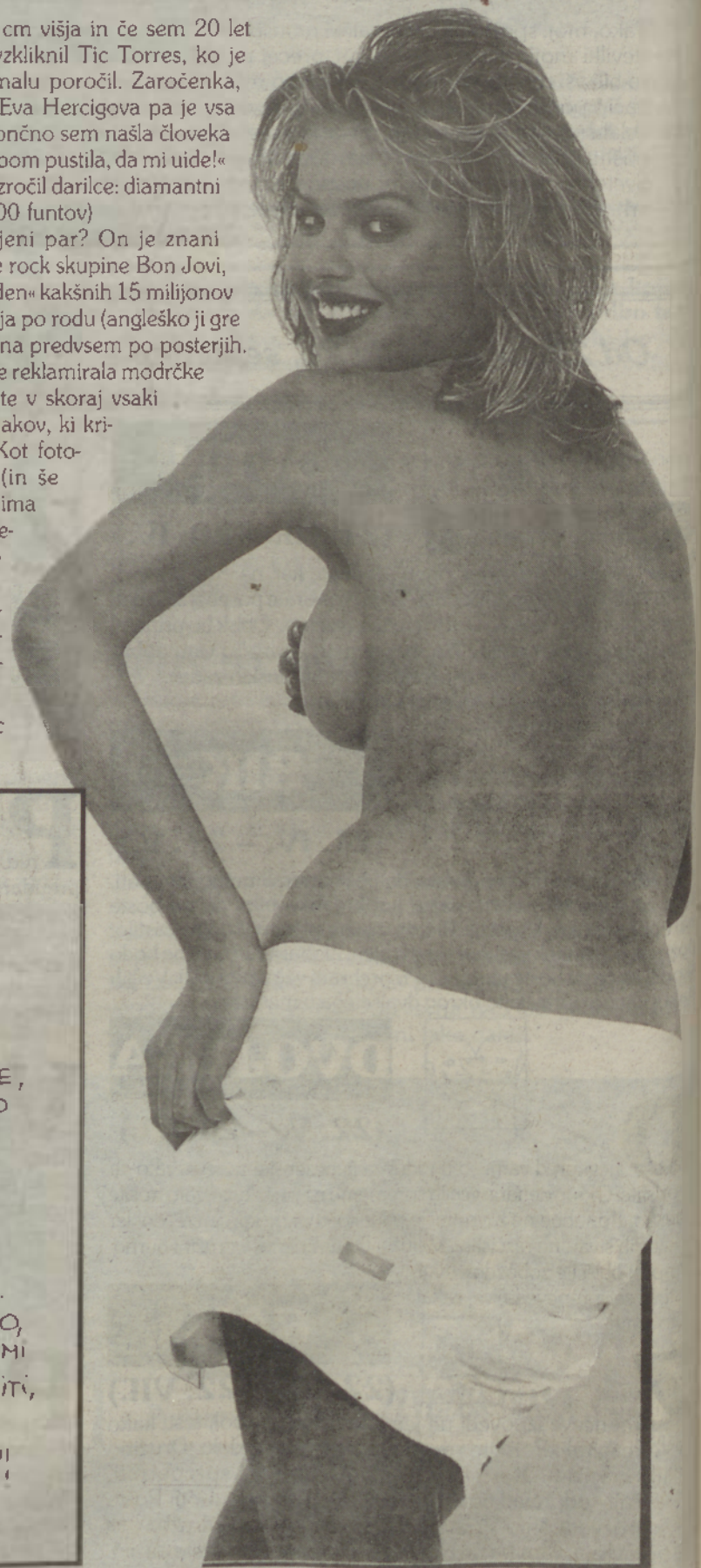
MILIJONI NA MILIJONE

»Pa kaj, če je 20 cm višja in če sem 20 let starejši!« je veselo vzkliknil Tic Torres, ko je objavil, da se bo kmalu poročil. Zaročenka, prihodnja soproga, Eva Hercigova pa je vsa vzhicena dodala: »Končno sem našla človeka svojega življenja. Ne bom pustila, da mi uide!« (Malo pred tem ji je izročil darilce: diamantni prstan, vreden 20.000 funtov)

Kdo je ta zaljubljeni par? On je znani bobnar še bolj znane rock skupine Bon Jovi, visok 155 cm in »vreden« kakšnih 15 milijonov dolarjev. Ona, Čehinja po rodu (angleško ji gre bolj slabo), pa je znana predvsem po posterjih. Za firmo Wondebra je reklamirala modrčke in jo zdaj lahko vidite v skoraj vsaki kabini težkih tovornjakov, ki križarijo po Ameriki. Kot fotomodel je zaslužila (in še vedno služi) toliko, da ima hišo v Monacu in Ameriki, vozi pa se samo s konkordi.

Ko sta se prvič srečala, se je menda predstavil kot popravlja-lec streh ...

Eva Hercigova, Tic pa neke bobna.

V ŠOLO

BREZSKRBNIH POČITNIC JE KONEC,
KAR PA NE POMEI, DA NAŠI OTROCI
NEBODO ODPRLI ŠOLSKIH VRAT -
RAZPOSAJENI!

PRIMERNO OBLAČILO BO GOSOVO
POPESTRILLO ŠOLSKI USAKDAN.
BARVE OBLAČILA NAJ BODO ŽIVAHNE,
VENDAR BARVNO VSKLAJENE TAKO
BOHO OTROKA ŽE »OD MALEGA«
NAUČILI NA PRIMERNO OBLAČENJE.
OTROKA NE SMEHO NAVAŽATI NA
KIČ IN GA PREPRIČEVATI, DA JE
ZANJ VSE DOBRO, LE DA JE ČISTO.
V NJEGOVIM OMARICAH SE, ENOSTAVNO,
NAJ NAJDEJO OBLAČILA S KATERIMI
SE TUDI SAM NEBO HOGEI NAŠENITI,
OZIROMA NESKLADNO OBLEČI.
KULTURA OBLAČENJA SE ZDALEČ NI
POGOJENA Z DEBELO DENARNICO!

MELODIJE SONCA IN MORJA

So posebne melodije, ki so izšle pri založbi Megaton kot direktna konkurenca Melodij morja in sonca. Katere melodije so vam bolj všeč, boste presodili kar sami. Mi vam povemo le to, da boste na Melodijah sonca in morja, ki so izšle tako na kaseti kot na plošči, našli poletne megahite, ki jih samo za vas prepevajo Vili Resnik, Nastja Dimnik, Werner, Tereza Kesovija, Aleksander Mežek, Regina, Mediteraneo band, Simona Weiss, Slapovi, Oliver Antauer, Generacija 96 ter Akordi 3.15.

Naj omenimo še to, da bi bile lahko nekatere skladbe primernejše za kakšno kompilacijo starih hitov.

MELODIJE MORJA IN SONCA

Zdaj pa še

Nekaj morja še imamo, sonca bi bilo letos lahko tudi kaj več, z melodijami pa že nekaj let rahlo škripa. No, kljub začetnim zapletom in težavam pa se je ves festival le nekako iztekel. Za ene boljše za druge slabše in tudi kritike so zelo, zelo različne.

Na finalnem delu prireditve je bilo mogoče videti tiste že udomačene obraze s slovenske glasbene scene, ki seveda na tem festivalu ne smejo manjkati. Lahko bi rekli neke vrste perpetuum mobile. Pa tudi nekaj novih obrazov je bilo videti na odru, čeprav so prišli gor pod prisilo (v mislih imam ubogega in prestrašenega oslička, ki si ga je Agropop omissil za popes-tritev svojih že znanih melodij).

Bil je festival in bile so nagrade, ki so po nekajletni ustaljeni praksi ostale na domačem terenu. Faraoni so dobili nagrado za interpretacijo, prvo nagrado pa je dobila mlada Koprčanka Anika Horvat. Kako so si 10.000 nemških mark razdelili, ne vemo, vsekakor pa Josipi Lisac, ki je bila kot gostja deležna enakega honorarja, torej govorimo o 10.000 markah, denarja ni bilo treba deliti ne s skladateljem, tekstopiscem in tudi ne z davkarji. Ampak to je že druga pesem, ravno tako kot je druga pesem, da Slovenci za edini slovenski festival ne premoremo tudi slovenskega glasbenega gosta. Pri tem so Hrvatje spet pred nami. Samo pomislite, ste kdaj videli na splitskem festivalu kot gosta kakšnega slovenskega ali tujega izvajalca?

Nagrajeni pa so bili tudi mladi, in sicer v dveh kategorijah. Nagrado za najboljšo v kategoriji do 12 let je dobila Anika Trobec, za tiste starejše od 12 pa Sašo Balant, za katerega se je še posebej potrudil Tomaž Kozlevčar. Anika je s svojo skladbo Lahko noč Piran že osvojila medije, pripravlja pa se na ponovno zmago, in sicer na zmago na letošnjem Evrosongu.

Napoleon odpihnil štiri svečke

Obletnico so praznovali na veliko, in sicer v družbi novinarjev in glasbenikov. Začelo se je z aperitivom in prigrizkom ter nadaljevalo s predstavitev novega videospota za pesem Napoleon, delo Izidorja Fariča iz Ljubljane, čigar korenine segajo v Prekmurje, saj je bratranec našega odličnega plesalca Matjaža Fariča.

Videospot so posneli na območju centralnih delavnic slovenskih železnic ter prav v jedru Ljubljane, in sicer na mestnem trgu. Fante so pri tem obkrožala lepa dekleta plesne šole Bolero, ogledali pa smo si ga lahko na velikanskem panoju.

Ob polnoči se spodobi razrezati torto, ki je bila kar štirinadstropna. Nato pa je sledil nastop skupine s skladbami, ki se rahlo razlikujejo od dosedanjih, saj so se fantje odločili igrati na karto zanesljivosti in zanesljivo je sedaj v Sloveniji najbolje biti v trendu dance.

Vsem oboževalcem skupine Napoleon naj povemo, da bo do izida kasete in plošče treba še malo počakati, vendar se bo oboje zgodilo kmalu. Do takrat pa jim lahko pišete na naslov:

Napoleon Fan Club
Tržaška 121
ga. Janja Ceglar
1000 Ljubljana

FARAONI SO TAKŠNI, KER SO ŽIVI

Kakšni bi bili, če ne bi bili živi, nas pravzaprav ni ne zanima, saj potem ne bi bilo žurk na barki Zlatoperki, kjer so ob prijetni vožnji ob slovenski obali predstavili promocijsko ploščo, na kateri so tri skladbe: Sem takšen, ker

sem živ, za katero so Faraoni na letošnjem MMS-u dobili nagrado za interpretacijo; potem pa še Ljubi, ne čakaj ter Ti nisi sam. Ušesa so bila zadovoljna, prav tako pa tudi grlo in želodec, saj sardelic oziroma sardonov ni zmanjkalo niti pozno v noč. Prvi koraki novega projekta so torej dobro usmerjeni, sedaj pa nam ne preostane nič drugega, kot da počakamo izid, ki ga napovedujejo za jesen kot večina slovenskih ansamblov, tako da bo imel človek ob obilici novih plošč in kaset prave težave pri izbiri. Najbolje, da že začnete varčevati, da boste lahko kupili kar vse nove izdelke.

MIŠA MOLK JE DALA SASHI VRTNARJU ...

... svojo telefonsko številko, ki pa pravzaprav ni njena, ampak izmišljena številka, ki so jo uporabili za njegov videospot z naslovom 328 652.

Vistem spotu si poleg tega, da Miša nima zadržkov, lahko ogledamo tudi Brigito Bukovec, ki Sasha daje ritem za bobne, Tanjo Ribič z ritmom za kitaro, potem pa so tu še klaviristka Metka Albreht pa Špela Pretnar, ki dela konkurenco Marti Zore za saksofonom, ter Barbara Drnač.

Snemanje se je dogajalo v ljubljanski diskoteki Manhattan in menda so se imeli vsi kar najbolje. Pravzaprav pa se ima zares najbolj še vedno Sasha, ki se poleg glasbe ukvarja še z »drugimi« postli, tako da mu denar sploh ni problem. Če mu ga pa že po naključju zmanjka, si od vratu kar odtrga zlato verižico in tako poravnava študijske stroške. To pa je »temperament«, ni kaj.

KRATKO IN JEDRNRATO

Alenka Godec išče pokrovitelje za svojo novo kaseto, ki naj bi jo začela snemati jeseni oziroma takoj, ko bo zbrala dovolj denarja. Pri izvedbi ji bo pomagal tudi Janez Bončina - Benč, ki bo zanjo napisal pesem.

Izvedli smo, da Mii Žnidarič ne bo treba v Ameriko, da bi spoznala svojo prihodnjo taščo in tasta. Pred kratkim sta se namreč gospa in gospod Klink ustavila kar v Sloveniji. Stevovi starši so bili z obiskom zelo zadovoljni, še posebno pa so jim bile všeč »slovenske« pice.

Brendi in Korado nimata le prepovedi na nacionalnem radiu. Ko sta nedavno nastopila na Marjanci in zapela svojega Mustafa, so njuh nastop izrezali iz televizijskega prenosa. Torej nam je ostalo le še nekaj ponosa.

Jani Kovačič, Jerca Mrzel, In 4S, Avtomobili, Heavy les wanted, Borghesia, Lolita, Gojmir Lešnjak in drugi gredo v napad. Zapodili so se v studio in posneli priredbo legendarne pesmi Jutri gremo v napad, ki pa ne bo edina, ki bo doživela prerod. Kmalu naj bi izšla plošča, na kateri boste lahko našli celo vrsto priredb partizanskih in revolucionarnih pesmi. In kdo je v ozadju? ZLSD! Uspeh zagotovljen?!

Na nov napad in na iskanje pokroviteljev pa so se podali tudi fantje rock skupine Requiem. Po uspešnem koncertiranju doma se sedaj pripravljajo tudi na tujino, pred tem pa se bodo še enkrat pomerili v studiu in bodo pokazali, kaj znajo.

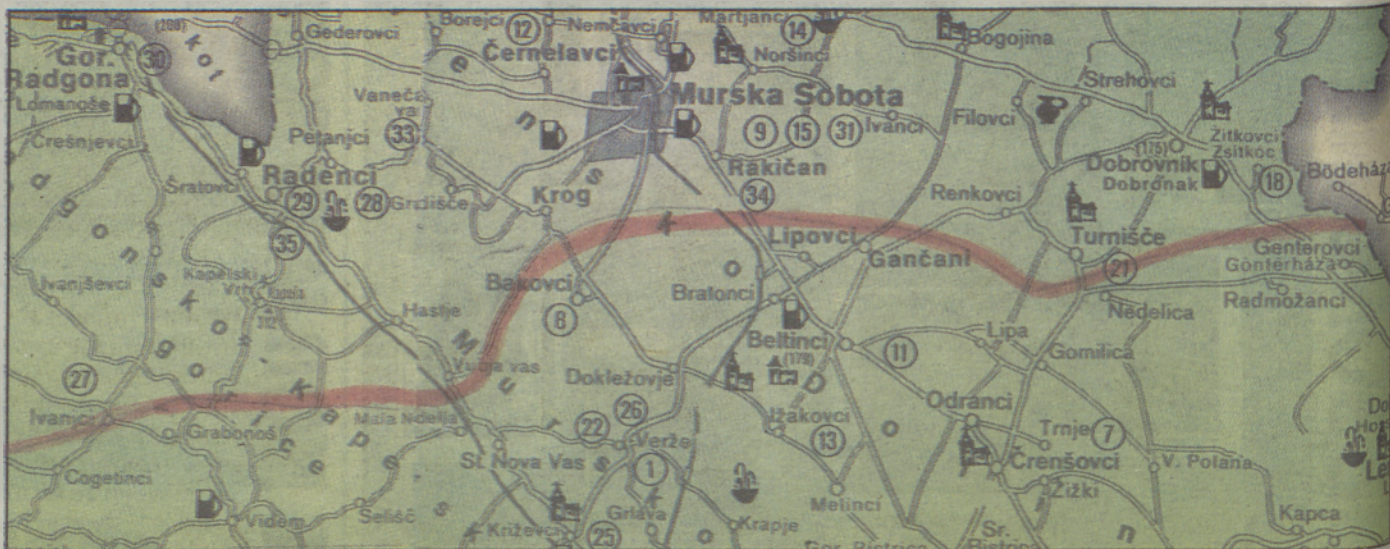
Slovenski dance glasbeniki so se prodali D. J. Timu. Ta jim je namreč poslal pogodbo, v kateri se obvezujejo po načelu: Roka roko umije, obe pa obraz. Kaj mislite, kdo bo potegnil kratko?

Regina šteje zadnje dneve, ko bo iz njunega tandema z Aleksandrom postal tricikel. Naraščaj je torej tik pred zdajci in zanj je že vse pripravljeno, saj je za popolno udobje in dobro počutje malega Kogojja poskrbela trgovina Ariel iz Ljubljane, ki je pri teh rečeh pravi strokovnjak. Zibelka, ki jo vidite na sliki, pa ni od tam, ampak iz nacionalnega muzeja v Oslu, ki sta ga Regina in Aleksander gostovanaju za Evrosong.

PRVI NA POMURSKI AVTOCESTI

(ki je še ni, morda pa nekoč vseeno bo)

Deset metrov od madžarske meje. Bundi posluša Irmo in gleda, kje vse bo potekala trasa. Z enim očesom pa budno pazi na sumljivega tipa (saj živi ob meji) za fotoaparatom.

O novih pomurskih povezavah – cestnih in železniških – je bilo prelitega že veliko črnila in tudi pijače (kaj pa mislite, da delajo razne komisije po vsakokratnih pogovorih!). Upajmo samo, da ne bo tekla tudi kri. Da bo veliko hude krvi, o tem ne dvomimo, kajti nova prometna žila – za naslednje tisočletje – bo vrezala v mirno pokrajino na severovzhodu Slovenije veliko rano.

Kdo drug, če ne Penova trojka se je prva sprehodila po njeni trasi, čeprav le-ta še ni povsem dokončna. Tokrat Penove trojke pravzaprav sploh ni bilo. Najprej je bila dvojka, ker je bil Bojan na dopustu, pozneje pa smo postali četverka, saj sta se nama z Irmo pridružila še Boris Cipot in Jože Herman, ki ju bolj kot bralci Pena poznajo gledalci osrednje TV-hiše.

Torej tako: na naši karti lahko vidite, da se trasa začenja na meji pri Genterovcih, pomurski del avtoceste pa se konča pri Grabonošu. Ko smo se peljali na začetek avtoceste, nam je že v Tešanovcih prečkala pot črna mačka, kar se je na koncu pokazalo kot dobro, saj smo traso oziroma poti ob njej prevozili brez problemov.

Nedaleč ob meji v Genterovcih naj bi se začela avtocesta. Ustavili smo se ob nekdanji karavli. Tam smo spoznali Bundija, predstavil nam ga je gospodar, in skupaj smo krenili nekaj deset metrov do meje, kjer se je Bundi v mejnem potočku skopal. Meja kot meja. Vse zaraščeno. Tukaj nekje bo torej prišla na našo stran avtocesta. Lepo.

V Radmožancih smo na hito postavili avtomobil natančno na avtocesto in se spet ob avtocesti hitro peljali skozi Črni log, kjer se je nekoč prikazovala Marija, zdaj pa se bo, kot kaže, avtocesta do Turnišča.

Mimo Gančan, za Lipovci pri silosih bo avtocesta prečkala poleg ceste tudi progo in se nato med Bakovci in Krogom prek Mure preselila na štajersko stran. V Bakovcih sta se pridružila Boris in Jože, tako da smo si prihodnji most oziroma kraj, kjer bo stal, ogledali že skupaj.

Ne na tej ne na oni strani Mure ljudje niso kaj dosti vedeli o novi cesti, ki jim bo na marsikak način spremenila življenje. Vsi pa so že kaj vedeli ali slišali o njej. S pomočjo našega klantivanja kaj dosti več tudi vi, spoštovani bralci, ne boste izvedeli. Morda to, da je čas avtoceste v Pomurju neizbežno tukaj.

Naš clio prvi na avtocesti. Kakšnih 30 m od te njive so že prve radmožanske hiše.

Pogled z »avtoceste«
proti silosom pri
Lipovcih

Turniški župan Jože Kocet: Tukaj izza tehtnice, ki je za tem gozdičkom, pride avtocesta. Ljudje niso proti njej, vendar se poraja kar nekaj problemov: občino bo razdelila na dva dela, poleg tega bi po tem načrtu Nedelico ločila od pokopališča. Tega nikakor ne moremo dopustiti.

Most čez Muro med Krogom in Bakovci. Jože kaže smer, kje naj bi stal most, mi pa vemo, da je odstopanje mogoče za kakšnih 100 metrov levo ali desno. Tako pa pelje avtocesta do mosta.

Domačin v Grabonošu je nekaj slišal, da bo tod tekla avtocesta, kje naj bi to natančno bilo, pa ni vedel povedati. Tudi ko mu je Jože pokazal, kje se je lahko nadeja, ni pokazal kakšnega razburjenja ali morda navdušenja.

Za trojko Hose Pénderas za fotoaparatom Jure

pen elopa

20-letna Bojana Vodeb iz M. Sobote

ljubiteljica glasbe, športa in modnih pist, zaenkrat pa še dijakinja Srednje zdravstvene šole - ta hip še na počitnicah!

Fotografija: LIPE